

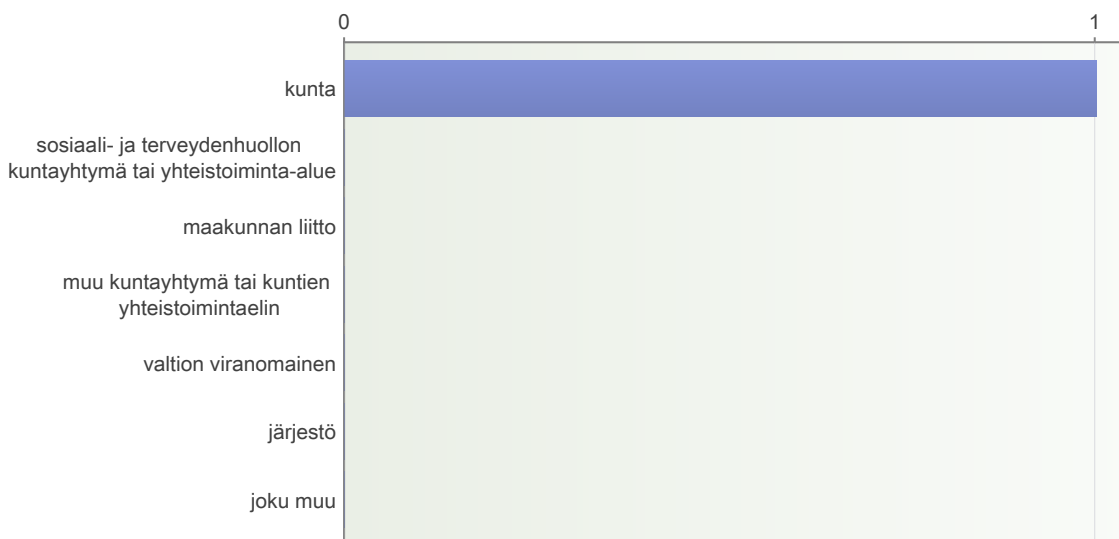
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Hämeenkyrön kunta	Antero Alenius	antero.alenius@hameenk yro.fi	24.10.2016	Kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1



3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei voi.

Perustelut:

Tähän kysymykseen pyydetään vastausta tilanteessa, jossa kunnissa ei ole riittävää tietoa valinnanvapauslainsäädännön sisällöstä. Valinnanvapauslainsäädännöllä on isoja vaikutuksia koko tulevaan järjestelmään ja palveluiden saatavuuteen ja siten terveys- ja hyvinvointieroihin.

Nyt lausunnolla oleva sote-ratkaisu, jossa sote-järjestämistä vastuu siirretään maakunnille, parantanee alueiden välistä yhdenvertaisuutta. Valinnanvapausmalli voi toteutumistavasta riippuen kuitenkin jopa heikentää väestöryhmien välistä yhdenvertaisuutta. Valinnanvapausmalli tulee valmistella siten, että se ei johda väestön hyvinvointi- ja terveyserojen lisääntymiseen.

Yhdenvertaisessa saatavuudessa ja saavutettavuudessa on huomioitava maakuntien sisäiset alueelliset erot sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeen osalta mm. erilainen sairastavuus, julkisen liikenteen verkosto, etäisyydet ja ikärakenne. Yhteneviä hoidon tarpeen arviontikriteereitä ja arvontia palvelun saamiseksi tulee korostaa. Terveys- ja hyvinvointierojen mittaamisessa kyse ei ole siitä, kuinka nopeasti lääkäriin pääsee, vaan

kuinka nopeasti pääsee asiantuntijan arvioon hoidotarpeesta. Hoidon tulee olla vaikuttavaa eikä vain asiakkaan mielestä hyvää. Lähipalveluiden pitää kattaa riittävän laajasti perustason palvelut ja olla mahdollisimman yhtenevä sosiaali- ja terveydenhuollon osalta. Perustason osaamista tulee korostaa ja siirtää laajemmin toimintaa perustasolle erikoissairaanhoidosta.

Esityksessä uskotaan järjestämisvastuun yhteenkokoamisen tuottavan automaattisesti asiakashyötyä ja maakuntien pystyvän arvioimaan palvelutarpeet jopa kuntia paremmin. Suurissa maakunnissa tämä tulee olemaan kyseenalaista. Esityksessä ei myöskään ole perusteluita sille, miten yhteisöjen, yksityisten yhtiöiden, järjestöjen, yrittäjien ja ammatinharjoittajien ottaminen mukaan palvelutarjontaan parantaa palveluiden yhdenvertaista saatavuutta. Minkälaisia laadullisia, lääketieteellisiä, yhtenevään asiakastietoon liittyviä vaatimuksia on asetettu? Esimerkiksi nykyisten potilas- ja asiakastietojärjestelmien ulkopuolinen valtakunnallinen Kanta-rekisteri ei voi sellaisenaan toimia alustana laadukkaaseen yhtenevään tietoon ja siten yhteneviin ja saumattomiin hoitopolkuihin. Jotta tämä saavutetaan kaikkien palveluntuottajien tulee hankkia ja käyttää yhteistä tietokantaa. Muuten hoidon jatkuvuus vaarantuu ja vaikuttavuus terveys- ja hyvinvointieroihin heikentyy sekä yhdenvertaisten palveluiden saatavuus estyy.

Eniten palveluita tarvitsevilla ei ole kykyä etsiä monituottajaisesta vielä epäselvästä palvelutuotantomassasta hänelle sopivinta palvelua tai etäisyys mahdolliseen toiseen palveluntuottajaan on liian pitkä. Yhdenvertaisuus ei tule toteutumaan valinnan-vapaudessa, jos reuna-alueiden asukkaiden ainoa palveluntuottaja on julkinen palveluntuottaja ja keskuskaupungeissa on runsaasti valinnanvaraa. Valinnan vapauden laajentaminen tässä vaiheessa ilman yhtenevää potilastietojärjestelmää tulisi keskittää vain esim. palvelusetelimallilla toimivaksi erikoislääkärikonsultaatiomahdollisuudeksi ja kattamaan ns. kevyitä erikoissairaanhoidon toimenpiteitä ja tutkimuksia. Tässäkin tarvearvio on lähtöisin perustason asiantuntijalta, lääkäriltä lääketieteellisin perustein.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yksi tärkeimpiä peruslähtökohtia on terveys- ja hyvinvointierojen vähentäminen. Esityksen heikoin kohta on terveyserojen kaventamiseen tähtäävät toimenpiteet. Valinnanvapaudesta ajatellaan löytyvän ratkaisuja, mutta palvelujen kulutus saattaa entisestään kasvaa niiden joukossa, jotka tähänkin saakka ovat saaneet palveluja ja niiden, joiden palvelujen saatavuutta tulisi parantaa yhdenvertaisuuden ja hoidon tarpeellisuuden näkökulmasta, jäävät edelleen vähäisemmälle huomiolle. Digitalisaatio helpottaa osavaan, tiedostavan väestön palvelun saatavuutta. Tämä saattaa tukea eriarvoisuuden vähentämisen tavoitetta, jos samalla kiinnitetään riittävästi huomiota sen väestön palvelutarpeeseen, joka ei kykene tai ei ole kiinnostunut omasta terveydestään, mutta hoitamattomana aiheuttaa yhteiskunnalle merkittävät kustannukset. Näiden ryhmien palveluissa lähipalvelun saatavuus sekä palvelujen integraatio korostuu. Ikäihmisten palveluissa lähipalvelu ja integraationäkökulma ovat erityisen keskeisiä. Esityksessä mm lähipalvelun käsite jää epämääräiseksi ja muidenkin mallien osalta (vapaa valinta, digitalisaatio) esitykset ovat siinä määrin keskeneräisiä, että niiden vaikutusta ei voi arvioida. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tulee perustua tutkittuun tietoon ja siinä kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon hyvällä yhteistyöllä voidaan saada haluttua tulosta aikaan. Vaikutukset ovat näkyvissä pitkällä aikavälillä. Valtion ohjaus on liian vahvaa kokonaisuudessaan. Maakunnille pitää antaa todellista valtaa päättää paikallisesti palveluiden tuotantojärjestelmästä.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei anna.

Perustelut:

Säästötavoitteet on liikaa lakiperäistetty ja liikaa organisaatiolähtöisiä. Toiminnan muuttaminen ja uudenlainen johtaminen ovat liian vähällä huomiolla ja estetty hyvin tiukalla valtion ohjauksella. Säästöjen aikaansaaminen vain rakenteita muuttamalla ei ole mahdollista.

Sote- ja maakuntauudistus vaikuttaa voimakkaasti maakuntien tietohallinto- ja ICT-ratkaisuihin. Digitalisaation varaan lasketaan syntyvän liian paljon hyötyjä, sillä monet eniten sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitsevista henkilöistä eivät välttämättä pysty hyödyntämään digitalisaation käytettäviä laitteita tai omista niitä. Esityksissä ei ole lainkaan laskelmia siitä, paljonko ICT:lle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen tulee maksamaan. Perusteluissa todetaan lakonisesti, että "toimeenpanosta aiheutuu merkittäviä kustannuksia." On kohtuutonta, jos uuden hallinnontason toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset lankeavat kuntien maksettavaksi samaan aikaan kun kunnat joutuvat myös itse päivittämään niille jäävää ICT-ympäristöään.

Jos valinnanvapaus on maakunnan laajuinen, on epäselvää maksaako Kela kyydin maakunnan reuna-alueita valittuun palveluun, jolloin kustannukset lisääntyvät vai hoitaako julkinen palveluntuottaja reuna-alueet, kun kukaan yksityinen tai kolmannen sektorin tuottaja ei ole kiinnostunut näistä alueista. Vaarana on, että suurin osa palveluista keskittyy kaupunkikeskuksiin. Valinnanvapauden yhdenvertaisuus lisää kustannuksia, jos kaikilla on yhdenvertaiset oikeudet käyttää valinnanvapautta samassa laajuudessa.

Maakuntamallissa tulotaisiin erottamaan tilaaja ja tuottaja. Suuret kunnat ovat kokeilleet mallia ja luopuneet jostain syystä mallista. Tästä näkökulmasta 3 miljardin euron kasvun hillintää voi pitää liian toiveikkaana.

Esityksessä korostetaan liaksi asiakaslähtöisyyttä, sosiaali- että terveyspalvelujen valinnanvapautta ja asiakkaan omaa palvelutarvetta. Nykyinen vapaus valita julkinen perusterveydenhuollon palveluiden tuottaja on aiheuttanut sen, että monet palveluiden vaihtajat myös käyttävät palveluita ja ovat usein terveyspalveluiden suurkuluttajia. Tämä ryhmä käyttäisi laajasti palveluita ja mielellään monissa toimipisteissä saaden erilaisia hoitoja ja tutkimuksia samaan oireeseen ja/tai sairauteen. Tässä asiakas-/potilasryhmässä ainoa kustannustehokas ratkaisu on hoidon jatkuvuuden turvaaminen ja asianmukainen hoitosuunnitelma, mistä vastaa vain suppea joukko terveys- ja sosiaalialan ammattilaisia. Täytyy muistaa, että vain 10 % sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjistä aiheuttaa suurimman osan kustannuksista. Tämä osuus myös nostaa esiin epäkohtia, mitkä usein eivät liity lainkaan todelliseen lääketieteelliseen hoitoratkaisuun, vaan potilaan omien toiveiden ja oikean käytännön ristiriitaan. Ilman yhteistä asiakas- ja potilastietojärjestelmää asiakkaiden ohjaaminen on mahdotonta. Tästä näkökulmasta valtionohjauksen tulee myös antaa riittävästi tilaa maakunnalliselle suunnittelulle, missä huomioidaan myös maakunnan sisäiset alueelliset erot ja tarpeet.

Samassa yhteydessä mainitaan palvelujen riittävästä ja laadukkaasta sekä oikea-aikaisesta kohdentamisesta. Monituottajamallissa tuotantorakenteen monipuolistaminen ja palveluverkon hajauttaminen useampiin erillisiin yksiköihin lisää kilpailua. Se ei kuitenkaan paranna toiminnan todellista asiakaslähtöisyyttä ellei hoidon tai palvelun tarvetta ole yhtenevin ja asiantuntevin kriteerein arvioitu. Yksityiset ja kolmannen sektorin palveluntuottajat täytyy saada toimimaan samoin lakisääteisin ja ammatillisin perustein kuin julkinen. Julkisella puolella hoidetaan potilaita ja yksityisellä puolestaan asiakkaita. Tähän liittyy kiinteästi vaikuttavuuden arviointi. Onko vaikuttavaa päästä nopeasti hoitoon myös niissä tilanteissa, missä lääketieteellisesti ei ole kiire eikä perusteita päästä välittömästi hoitoon? Tällöin tavoitteena on saada/tuottaa etenkin yksityisellä puolella asiakkaan mielestä vaikuttavaa hoitoa, joka voi olla esimerkiksi liian kevyin perustein määrättyä lääkehoitoa, lisätutkimuksia tai toimenpiteitä. Eroa yksityisen ja julkisen puolen hoitoon liittyvien toimintapojen välillä ei virallisesti myönnetä, mutta totuus on toinen ja tämä tulee myös ymmärtää päätöksenteossa.

Asiakaslähtöisyydessä tulee selvästi erottaa asiakkaan tarve ja asiantuntijan tekemä tarvearvio.

Taloudellista vaikuttavuutta saataisiin jo nykyisellä perusterveydenhuollon vahvistamisella ja jo nyt olemassa olevien hyvien toimintamallien yhtenäistämällä ilman julkisen terveydenhuollon mukaan ottamista perustason markkinoilla toimivaan palveluverkoston. Liian laaja palveluverkosto ja palvelutarjonta luovat aina toisistaan riippumattomia ja erillisiä toimintamalleja, mitkä etenkin terveydenhuollossa eivät mahdollista asianmukaista hoidon jatkuvuutta ja yhteneviä hoitokäytäntöjä. Lisäksi tulee ymmärtää se, että nopealla hoitoon pääsyllä luodaan usein tarpeettomia hoitoja, tutkimuksia ja jopa toimenpiteitä, mitkä luovat sekundaarikustannusten kasvua esim. lääkekustannuksissa. Lisäksi ilman hyvinkin tiukkaa yhtenevää hoitokäytäntöä julkisen ja yksityisen tahon välillä syntyy saumattoman hoidon jatkuvuuden osalta todennäköisesti tarpeettomia uusia asiantuntijakontakteja, joka johtaa kustannusten nousuun. Tässä yhteydessä on myös tärkeä huomioida hoitoon pääsyyn liittyvien matkakulukorvausten perusteet. Yhdenvertaisen valinnanvapauden tulee mahdollistaa liikkumisen eri palvelupisteiden välillä, niin ainakin reuna-alueilla tämä johtaa asiakkaiden sairausperusteisen kuljetustarpeen lisääntymiseen ja siten kustannusnousuun.

Talous ja rahoituksen kannustavuus

Kattavat ja luotettavat laskelmat uuden kunnan talouden kestävydestä puuttuvat uudistuksesta, vaikka perustelujen mukaan ”järjestämisvastuun siirrolla kunnista maakuntiin on erittäin merkittäviä vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen.”

Kokonaisuudessa laskennallisesti uusien kuntien vuosikate ei muutu mutta useiden kuntien talous tulee kärsimään heikentyneestä toiminnan ja investointien rahavirrasta ja kasvavasta velkaantuneisuudesta suhteessa heikentyvään taseeseen. Uudistuksen rakennejärjestelyt aiheuttavat kunnille kustannuspaineita siirtymävaiheessa ja kuntien investointimahdollisuuksien heikkeneminen vaikuttaa kielteisesti kokonaistalouden kehitykseen. Kalleimman ja halvimman kunnallisveron ero uhkaa kasvaa noin 2,5-kertaiseksi kun se nyt on 1,53-kertainen.

Rahoituksen kannustavuuteen tulee kiinnittää huomiota. Palvelulupausten sisältö ja määrittely ja niiden taso ovat keskeisiä. Tuottajille tulee antaa riittävän väljät mahdollisuudet toteuttaa palvelutuotantoaan. Palveluiden antaminen ja asiakkaan tarpeen määrittely tulee perustua yleisesti hyväksytyihin ja vaikuttaviksi tutkittuihin menetelmiin. Mallissa korostuu asiakasnäkökulma ja väärinymmärryksiä saattaa tulla siitä, kuka ja miten palvelutarpeen määrittelee. Asiakkaalla ja ammattilaisella voi asiasta olla eri käsitys ja ellei tätä selvennetä riittävästi, niin riski turhalle moninkertaiselle palvelun tarjoamiselle on olemassa valinnanvapauden ja rahoituksen ohjatessa palveluntarjoajaa vaikuttavuuden sijaan. Kokemukset perustason palveluiden ja niiden integraation taloudellisuudesta tulee huomioida palvelulupausten ja palveluiden suunnittelussa ettei kalliita rakenteita synnytetä erikoistason palveluihin. Tässä valtion ohjauksella on merkitystä (esim. päivystysasetus). Se, että palveluntuottaja saa toiminnan tuottamisesta ylitse jäävän rahoitusosuuden itselleen kannustaa niitä kehittämään toimintaa ja voi siten saada tarvittavat säästöt aikaan.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- EI

Perustelut:

Perusteluissa todetaan, että uuden hallinnon tason vaikutuksia voidaan arvioida vasta pidemmällä aikavälillä. Asukaiden vaikutusvallan perustellaan syntyvän maakuntavaltuuston kautta. Perustettavissa maakunnissa on kysymys perustuslain 121 §:n 4 momentissa säädetystä itsehallinnosta kuntia suuremmilla itsehallintoalueilla, josta säädetään lailla. Esitykseen sisältyvä lainsäädäntö kuitenkin rajoittaa itsehallintoa merkittävästi. Tärkein itsehallintoa rajoittava tekijä on, että maakunnilla ei tulisi olemaan verotusoikeutta, vaan maakuntien talous perustuisi miltei kokonaan valtion maakunnalle osoittamaan rahoitukseen. Valtion rahoituksen on esityksessä nähty oikeuttavan ja edellyttävän maakuntien itsehallinnon olennaiseen rajoittamiseen lainsäädännössä. Maakunnan ja maakuntavaltuuston itsehallinto on näennäistä.

Itsehallinnolliset organisaatiot ovat hallinnollisessa ajattelussa tähän asti edustaneet päätösvallan hajauttamista. Nyt maakunnat tulevat olemaan työvälineitä vahvistettaessa valtion ohjausta. Valtion ohjauksen tulisi keskittyä poliittisesti strategisiin kysymyksiin. Sen sijaan palveluita koskevat operatiiviset ammatillista ja alueellista asiantuntemusta edellyttävät asiat tulisi jättää maakuntien päätösvaltaan.

Paikallinen demokratia kaventuu ja keskittyy maakunnan tasolle, kun päätöksenteko siirtyy kuntatasolta maakuntavaltuustolle, jossa kaikista kunnista ei ole välttämättä edes yhtä omaa valtuutettua. Lisäksi maakuntavaltuuston ja sen alaisen palvelulaitoksen ja maakunnan osakeyhtiöiden päätösvalta suhteessa valtioon on sekava.

Maakuntien (valtuuston) oikeus päättää palveluiden tuotantotavasta olisi erittäin rajoitettu. Esimerkiksi valtioneuvoston päätösvalta kohdistuu yhteistoimintasopimuksiin ja palvelurakenteen ohjaukseen, laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvien palveluiden markkinoille vientiin ja yhtiöittämisvelvollisuuteen sekä maakunnan palvelulaitoksen toimintaan. Maakunnan oikeus päättää sisäisestä hallinnosta on osittain rajoitettu, mm. maakunnan palvelulaitos, valtakunnalliset palvelukeskukset ja delegointivelvollisuudet. Maakuntien oikeutta sopia työnjaosta ja yhteistyöstä kuntien kanssa rajoitettaisiin. Samoin maakunnat veloitettaisiin käyttämän in-house yhtiöiden palveluita. Lainanotto-oikeus rajattaisiin vain lyhytaikaisiin lainoihin. Lisäksi järjestämislakiin sisältyvät valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakunnan operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa. Maakuntien itsehallintoa rajoittaa edellä kuvatun lisääntyvän valtionohjauksen lisäksi laajan valinnanvapauden mukanaan tuoma markkinaohjaus.

Kansanvaltaisuutta voidaan vahvistaa niin, että paikallishallinnon, maakuntahallinnon ja valtion roolit muodostetaan selvästi nyt esitettyä selkeimmiksi.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

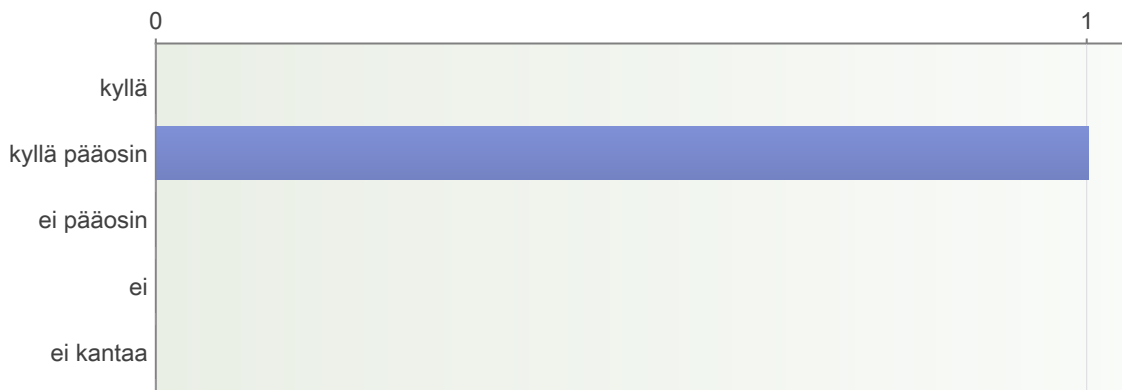


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- katso kohta 9 ja sieltä kohta 4 perustelut

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

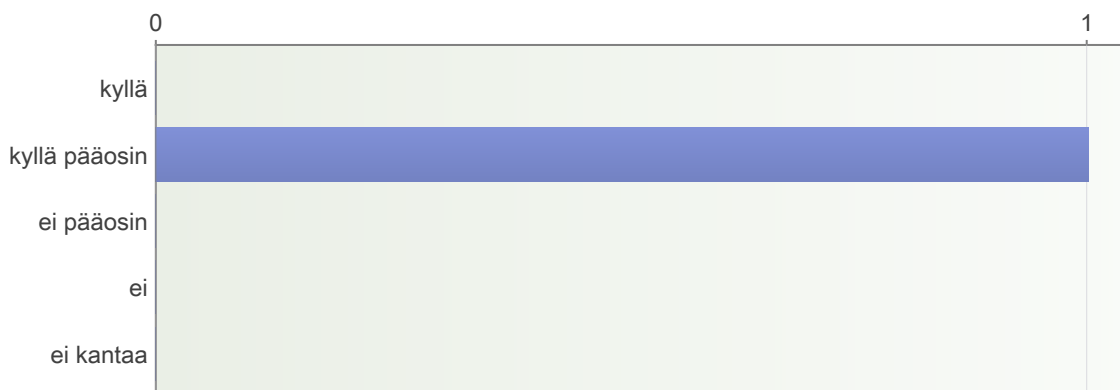


Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- katso kohta 9 ja sieltä kohta 5 perustelut

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

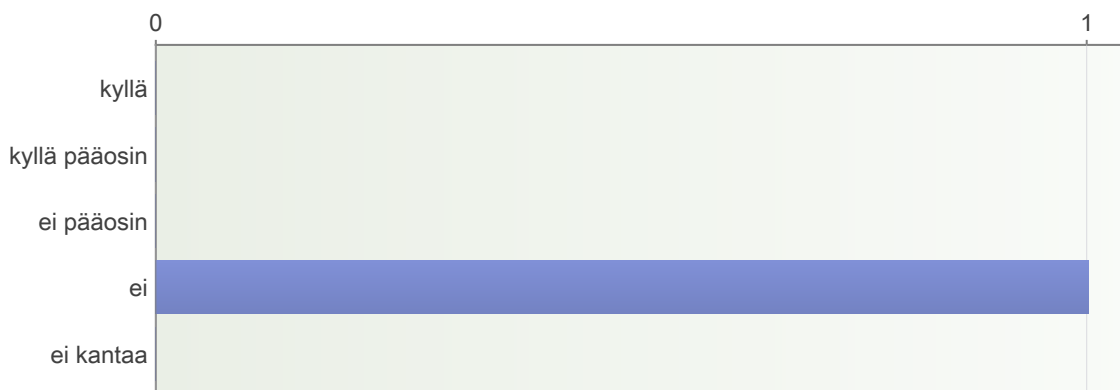


Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- katso kohta 9 ja sieltä kohta 6 perustelut

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

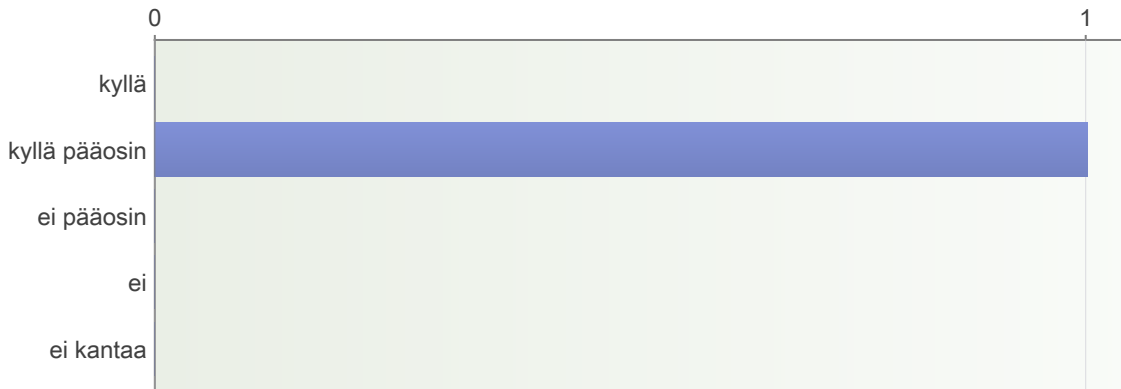


Avoimet vastaukset: ei

- katso kohta 9 ja sieltä kohta 7 perustelut

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Yleiskatteellisuudesta johtuen maakunnilla on jonkinlainen mahdollisuus päättää saamansa rahoituksen käytöstä. Tämä on välttämätöntä maakuntien itsehallinnon toteutumisen kannalta. Yleiskatteellisuudesta tulee pitää kiinni eikä mitään osaa maakuntien saamasta rahoituksesta saa korvamerkitä tiettyihin menoihin. Tämä koskee myös sekä uudistuksen seuraavassa vaiheessa maakunnille siirrettäviä valtion tehtäviä että monikanavarahoituksen purkamisen myötä maakunnille siirrettäviä tuloja.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- Kohta 4 perustelut:
Lakiluonnoksen hallintoa ja johtamista (valtuusto, maakuntahallitus ja niiden tehtävät sekä oikeus hallintosäännöllä päättää toimielin- ja viranhaltijaorganisaatiosta), luottamushenkilöitä, päätöksentekoa, taloutta ja tarkastusta sekä toimintaa markkinoilla koskevat säännökset vastaavat pitkälti kuntalain sääntelytapaa ja ne antavat sinänsä hyvän lähtökohdan maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle.

Ehdotettu sääntely palveluiden tuottamisen ja järjestämisen erottamiseksi eri tason yhtiöittämisvelvoitteineen tulee kuitenkin asettamaan erittäin suuria vaatimuksia maakuntakonsernin ohjaukselle ja johtamiselle. Aiheellista on huoli maakunnan sisäisten hallinnollisten portaiden ja sitä kautta kustannusten lisääntymisestä ja työnjaon toimivuudesta. Koko malli on vaikeaselkoinen hahmotettavaksi ja sitä on todella vaikea kuvata ymmärrettävästi asiakkaalle. Organisaatiosta on tulossa niin iso, että ketteryys häviää ja vaarana on siiloutuminen. Pienten kuntien hyvät käytännöt ja sosiaali- ja perusterveydenhuollon integraatio valuvat hukkaan mammuttiorganisaatiossa.

Jo nyt on havaittavissa, että maakunnat ovat hyvin erilaisessa valmistelutilanteessa. Huolestuttavaa on, että pienemmissä maakunnissa on jo vuosia rakennetut sote-kuntayhtymät uuden rakenteen pohjana mutta kolmessa suurimmassa maakunnassa on vielä hyvin kuntapohjaiset soterakenteet. Lainsäädännön tultua voimaan uudistuksen toteuttamiseen uhkaa jäädä hyvin vähän aikaa juuri siellä, jossa väestömäärät ovat suurimmat.

Kun valinnanvapauden lainsäädäntöpaketin kokonaisuus ja sisältö ei ole riittävästi tiedossa, on olemassa

vaara, että asian käsittelylle ei ole riittävästi edellytyksiä. Laaja lakipaketti ei missään vaiheessa ole kokonaisuutena lausuttavana. Vastaavaan epäkohtaan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota aiemmissa uudistuksissa.

Maakunnat on muodostettava alueelliseksi itsehallinnolliseksi yhteisöiksi mutta niiden tehtävät tulee määritellä tarkasti lainsäädännössä eikä maakunnille tule antaa yleistä toimivaltaa, joka tulee säilyttää vain kunnilla. Maakunnan toimialaa ei tule laajentaa siten, että maakunta voisi ottaa hoitaakseen uusia tehtäviä.

Maakuntalain tulee olla kuntalain tapaan joustava ja mahdollistava niin, että kuntien ja maakuntien yhteistyö ja mahdollisuus sopia maakuntakohtaisesti lakisääteisten palvelujen hoitamisesta turvataan. Maakuntalakiin tulee lisätä säännös, joka mahdollistaa maakunnan ja kuntien välisen yhteistyön ja sopimisen sekä tehtävien hoitamisen samaan tapaan kuin yhteistyö kuntien kesken on kuntalain mukaan mahdollista.

Toimivaltasiirrot

Kuntaliiton kannasta poiketen Hämeenkyrön kunta katsoo, että maakuntalakiluonnoksen 6 § 2 momentin 3 kohdan säännös, jonka mukaan tehtäviä voidaan siirtää kunnilta maakunnille vain kaikkien kuntien niin sopiessa ei ole liian tiukka. Maakunnittain kunnat varmasti löytävät yksimielisyyden sellaisista asioista, joissa tehtävien siirto voi tulla kysymykseen.

Maakuntalakiluonnoksen 7 §:n mukaan maakunta voisi sopia järjestämisvastuun siirrosta kunnalle, silloin kun siitä erikseen laissa säädetään. Sääntelytapaa tulisi muuttaa siten, että sopiminen olisi aina pääsääntöisesti mahdollista, jollei sitä erikseen laissa kielletä. Sopimismahdollisuus pitää olla myös yksittäisillä kunnilla ja kuntaryhmillä. Sopimusoikeutta ei tule antaa ainostaan kaupunkiseuduille. Kunnilla tulee olla mahdollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden tuottamiseen tarvittaessa omistamissaan yhtiöissä.

Palvelukeskukset

Maakuntalakiluonnoksen 16 luvun säännökset valtakunnallisista palvelukeskuksista tulee poistaa laista. Maakunnat ovat itsehallinnollisia yksiköitä ja tukipalvelujen järjestämien tulee olla maakuntien päätettävissä.

Luonnoksesta puuttuvat kokonaan arviot uusien palvelukeskusten perustamiseen, investointeihin, järjestelmiin sekä henkilöstö- ja muihin menoihin liittyvistä kustannuksista. Luonnoksesta puuttuvat myös yhtiöiden liiketoimintasuunnitelmat ja ennakoidut kassavirrat sekä selvitykset niiden markkinavaikutuksista. Palvelukeskuksia ollaan perustamassa ilman minkäänlaisia selvityksiä niiden kustannuksista.

Toimitila- ja kiinteistöhallinnon tehtävien osalta lähtökohtana tulisi olla, että maakunnat päättäisivät palvelujensa tuotantorakenteesta sekä sen edellyttämästä toimitilatarpeesta. Maakunnilla tulisi olla oikeus organisoida asiat itsenäisesti ja tarvittaessa yhteistyössä alueen kuntien ja muiden jo olemassa olevien toimijoiden kanssa. Yhden valtakunnallisen yhtiön sijaan tulisi muodostaa useampia maakuntien ohjauksessa olevia alueellisia toimitilayhtiöitä. Tämä mahdollistaisi yhtiöiden toimivan ohjauksen alueellisten toiminnallisten tarpeiden mukaisesti.

Yhden kansallisen tukipalveluyksikön sijaan tulisi sallia usean talous- ja henkilöstöhallinnon toimijan malli, jossa maakunnat saavat itse valita talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottajan alueellisesti tai kansallisesti toimivien tuottajien joukosta.

Yhteishankintojen osalta järjestelyn ei tulisi hajottaa maakuntien ja kuntien yhteistä hankintavolyymiä. Toiminnan tulisi tukeutua olemassa oleviin hankintaorganisaatioihin ja niiden osaamiseen ja asiakastuntemukseen mm. sote-sektorilla. Täysin uuden hankintaorganisaation perustamisen sijasta KL-

Kuntahankinnat voi toimia myös maakuntien valtakunnallisena yhteishankintayksikkönä ilman suuria muutuskustannuksia ja laajoja hankintasopimusten uudelleenkilpailuttamistarpeita.

Tieto- ja viestintätekniset palveluiden osalta maakuntien tarvitsemat kansallisesti yhteiset järjestelmätason ICT-palvelut tulisi organisoida useamman toimijan verkostomallilla. Lisäksi tulee mahdollistaa myös nykyisten kaupunkiseutujen jo toimivien organisaatioiden hyödyntämismahdollisuudet.

Kohta 5 perustelut:

Perustelut:

Maakunnan tehtäviä koskeva erityislainsäädäntö on valmisteilla, joten tehtäväkokonaisuus sekä kuntien ja maakunnan suhde ovat vielä avoimia kysymyksiä. Maakuntalakiluonnoksessa maakunnille on säädetty yhteensä 25 lakisäätettä tehtäväaluetta, joiden tarkempi sisältö määritellään epäselvästi erityislainsäädännössä. Sosiaali- ja terveystieteiden uudistus olisi pitänyt tehdä ensin.

Sosiaali- ja terveystieteisiin liittyvä hyvinvoinnin edistäminen siirtyy maakuntien vastuulle. Kuntien tehtävät ovat tältä osin määrittelemättä. Tehtävät tulee lainsäädännössä määritellä ja selkeyttää kuntien velvollisuutta kerätä tietoja, joita sillä on velvollisuus seurata ja raportoida maakunnalle. On olemassa vaara, että ilman selkeyttämistä tehtävästä muodostuu hallitsematon alati viranomaispäätöksin kasvava kokonaisuus.

TE-palveluiden selkeyttäminen ja uudistaminen yritys- ja asiakaslähtöisiksi kasvupalveluiksi on tavoiteltava uudistus. Kuntien, maakuntien ja valtion roolit ovat vielä hyvin epäselvät. Keskeistä on kuitenkin se, että elinkeinon kehittämiseen liittyviä elinvoimatehtäviä ei uudisteta siten, että ne olisivat päällekkäisiä kuntien tehtävien kanssa. Kunnilta ei siirry näihin liittyviä tehtäviä maakunnille. Maakunnilla ja kunnilla tulee toisaalta olla oikeus sopia ELY -keskuksista maakunnille siirtyvien palveluiden hoitamisesta kunta- ja maakuntakohtaisesti. Niille kunnille, joiden elinkeinopoliittisiin tavoitteisiin ja tehtäviin kuuluu myös nykyisten TE-palveluiden tai tulevien kasvupalveluiden tarjoaminen kunnassa toimiville yrityksille, tulee antaa oikeus myös vastata palveluista.

Esityksessä työllisyys ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirretään valtion TE - hallinnolta maakunnalle. Maakunnan tulee voida sopia alueen kuntien ja kuntaryhmien kanssa tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä, työnjaosta ja resurssien kohdentamisesta. Nämä valtiolta maakunnalle siirtyvät tehtävät tulee rahoittaa rahoitusperiaatteen mukaisesti kokonaan valtion varoista. Kuntien työllisyys - ja yrityspalveluihin suuntaamat panostukset säilyvät kunnilla alueen ja kunnan elinvoiman tukemisen resursseina ellei maakunnan ja maakunnan kuntien tai maakunnan ja yksittäisen kunnan kesken toisin sovita. Kunnilla tulee olla vähintään tuottamisvastuu elinvoimapalveluista.

Maakuntakaavoituksen siirtymisestä maakunnan liitoilta maakunnille seuraa tarve tarkastella maankäyttö- ja rakennuslain kaavajärjestelmää laajemminkin. Maakuntakaavoituksen tulisi jatkossa keskittyä selvemmin ja strategisemmin aluerakenteen kannalta keskeisiin kysymyksiin. Kuntien ja kaupunkiseutujen onnistuminen elinvoimapolitiikassa edellyttää, että niillä säilyy oikeus itsenäisiin valintoihin maapolitiikassa, kaavoituksessa ja toteuttamisen ohjelmoinnissa sekä rakennusvalvonnassa.

Maakunnille ja kunnille tarjottavien pelastustoimen palvelujen näkökulmasta pelastustoimen järjestäminen 18 maakunnalliseen pelastuslaitokseen on parempi ratkaisu kuin pelastustoimen järjestäminen viiden maakunnan tehtävänä. Lainsäädännössä on kuitenkin pelastuslaitosten määrästä riippumatta turvattava pelastuslaitosten mahdollisuus toimia ensihoidon palveluntuottajina.

Pelastustoimella on vahvaa osaamista hallinnonalat ylittävästä yhteistyöstä häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisessa, valmiussuunnittelusta sekä harjoittelusta. Tätä on pystyttävä hyödyntämään riittävästi kuntien varautumisessa myös maakuntauudistuksen jälkeen. Jotta pelastustoimella on tosiasiallinen mahdollisuus varautumisen tukeen ja yhteensovittamiseen sekä maakunnan yhteisessä varautumisessa että kunnissa, tulee

pelastustoimi asemoida maakuntaan siten, että riittävä toimialaosaaminen on sijoitettu palveluja järjestävälle tasolle.

Vesihuolto on osa kuntien vastuulla olevan rakennetun ympäristön palvelukokonaisuutta ja vesihuollon järjestämisvastuu tulee olla jatkossakin kunnalla. Vesihuollon suunnittelutehtävää ei tule antaa maakunnille. Kyse ei ole tehtävän siirrosta, vesihuollon suunnittelu ei ole nykyisin ELY -keskuksen tehtävä. Vesilain valvontatehtävät soveltuvat parhaiten maakuntien vastuulle osana vesiasioiden kokonaisuutta.

Hallituksen 5.4.2016 linjausten mukaan maakunnan tehtäviin tulisi kuulumaan:

9) Joukkoliikenteen alueellinen suunnittelu ja järjestäminen sekä valtionavustustehtävät samoin kuin yksityisteiden valtionavustustehtävät. Tässä yhteydessä ei muuteta kunnille ja niiden yhteistyöelimille joukkoliikennelain mukaan kuuluvien tehtävien järjestämistä. (joukkoliikennelaki kumotaan liikennekaaren voimaantullessa ja tämä kohta Pirkanmaalla tarkoittaa Tampereen kaupungin järjestämää kaupunkiseudun liikennettä).

Maakunnan alueellisen kehittämistehtävän kannalta on ongelmallista, että liikennepalveluiden ja henkilöliikenteen kehittämisen ja järjestämisen osalta maakunnassa tulee olemaan kaksi toimivaltaista viranomaista: maakunta ja keskuskaupunki. Tämä johtuu siitä, että esityksen mukaan kaupunkiseuduille tulee jäämään nykyisen joukkoliikennelain (tulevan Liikennekaaren) mukainen toimivalta liikennepalvelujen järjestämisessä omalla alueellaan, kun maakunnan muiden (reuna-alueen) kuntien osalta toimivalta siirtyy Ely:n toimintojen myötä maakunnalle. Tämä toimivaltaraja vaikeuttaa toimintojen yhteensovittamista ja mm. sujuvien matkaketjujen muodostamista ja yhtenäisten lippujärjestelmien kehittämistä maakunnan alueella. Lainsäädännön (maakuntalaki ja liikennekaari) tulisikin jatkossa mahdollistaa maakunnan joukkoliikennepalvelujen järjestäminen, kuntien niin halutessa, yhden viranomaisen toimesta, joka voisi olla joko keskuskaupunki tai maakunta.

Maakunnan tehtävät ja vastuut tienpidosta (vrt. Liikennevirasto) edellyttävät selventämistä. Tieverkon toimivuudella, välityskyvyllä ja asianmukaisella kunnossapidolla on olennainen merkitys sekä elinkeinoelämälle että kansalaisille. On tärkeää, että sekä valtakunnalliset että alemman asteiset tieyhteydet suunnitellaan, rakennetaan ja kunnossapidetaan yhtenäisten periaatteiden mukaan huomioiden kuitenkin alueelliset olosuhteet.

Kohta 6 perustelut:

Asukkaan demokraattisina oikeuksina maakuntahallinnossa ovat äänioikeus sekä oikeus asettua ehdokkaaksi maakuntavaalissa, sekä äänioikeus maakunnallisessa kansanäänestyksessä. Lisäksi asukkaalla on oikeus tehdä aloitteita maakuntaa koskevissa asioissa. Käytännössä päätöksenteko lähipalveluista karkaa kauemmas ihmisestä. Aiemmin läheistä terveysasemaa koskevista asioista on ollut helppo ottaa yhteyttä läheiseen kuntapäätäjään. Jatkossa voi olla hankalampaa löytää henkilöä, joka vastaisi palveluista.

Hyvinvointipalvelujen tuottaminen ollaan siirtämässä palvelulaitokseen ja yhtiöihin, joiden hallinnosta on rajattu pois demokraattisesti valitut luottamushenkilöt, jotka vastaisivat päätöksistä suoraan alueen ihmisille. Näin ollen niiden päätöksenteko ei ole suoraan yhteydessä kansalaisiin.

Ihminen tulee nostaa palvelutuotannon keskiöön. Palvelujen käyttäjät on otettava mukaan jo palvelujen suunnitteluvaiheessa. Kunnissa jo nyt kehitetyt hyvät käytännöt osallisuuden edistämiseen, kuten asiakasraadit ym. on otettava laajasti käyttöön ja uusia palautekanavia tulee kehittää. Niistä on tuotettava avointa tietoa päätöksentekijöiden käyttöön. Eri toimintayksiköiden palautteenantokäytäntöjä on kehitettävä ja saatu palaute on hyödynnettävä järjestelmällisesti toiminnan kehittämisessä.

Sähköisen neuvoo-antavan kansanäänestyksen ottaminen käyttöön on perusteltua. Se lisää maakunnan asukkaiden mahdollisuuksia osallistua demokratian toteuttamiseen.

Maakuntalain 28 §:ssä on säädetty viestinnästä onnistuneella tavalla. Erityisesti viestinnän ulottaminen kaikkiin tuottajaorganisaatioihin on kansanvallan kannalta tärkeää.

Kohta 7 perustelut:

Maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännökset maakunnan palvelulaitoksesta tulee poistaa. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulee olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen.

Maakunnan yhteyteen perustettava erillinen ja kokonaan uusimuotoinen oikeushenkilö ja palvelujen erottaminen tämän erillisen oikeushenkilön vastuulle saa aikaan raja-aidan, joka luo esteitä toiminnan johtamiselle sekä maakunnan toiminnan ja talouden kokonaisuuden hallinnalle. Kysymys on tilaajan ja tuottajan erottamisesta, joka kunnissa saatujen kokemusten mukaan aiheuttaa epäselvyyttä johtamis- ja vastuusuhteissa ja lopulta myös kustannusten nousua. Järjestämistä vastuun ja operatiivisen johtamisen erottaminen aiheuttaa toisaalta hallinnon päällekkäisyyttä ja toisaalta asiantuntemuksen painottumista operatiiviselle puolelle.

Demokratian toteutuminen jää ehdotetussa mallissa välilliseksi. Maakuntavaltuuston päätösvaltaa rajattaisiin merkittävästi suhteessa sen keskeisempään tehtävään eli sosiaali- ja terveyden huollon järjestämiseen. Myös pelastustoimen varautuminen häiriötilanteisiin ja turvallisuuteen edellyttävät vahvaa järjestäjän roolia.

Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista:

Maakunnilla on heikot edellytykset selvittää tehtävistä ja velvoitteista, jos maakunnilla ei ole verotusoikeutta ja rajoitettu oikeus ottaa lainaa. Valtionohjaus on liian tiukkaa ja byrokraattista. Maakunnille uudistuksen toimeenpanosta aiheutuu huomattavia kustannuksia, mutta maksajasta ei ole tietoa. Maakunnat eivät pysty kattamaan mahdollisia alijäämiä valtionosuuksilla ja valtion säätelemillä asiakasmaksuilla.

Maakuntalakiluonnoksen säännökset valtakunnallisista palvelukeskuksista tulee poistaa laista. Maakunnat ovat itsehallinnollisia yksiköitä ja tukipalvelujen järjestämien tulee olla maakuntien päätettävissä. Lainsäädännöllä ja lakiin perustuvilla standardeilla luodaan kriteerit yhtenäiselle palveluarkkitehtuurille ja tietotuotannolle, mutta tukipalveluiden organisoiminen tulee perustua maakuntien päätöksille. Tukipalveluiden järjestäminen laajemmalla pohjalla on perusteltua. Pirkanmaalla on tästä jo hyviä kokemuksia. Ennen uusien keskuksien perustamista täytyy selvittää jo olemassa olevien organisaatioiden mahdollisuudet ennen uusien perustamista.

Luonnoksesta puuttuvat kokonaan arviot uusien palvelukeskusten perustamiseen, investointeihin, järjestelmiin sekä henkilöstö- ja muihin menoihin liittyvistä kustannuksista. Luonnoksesta puuttuvat myös yhtiöiden liiketoimintasuunnitelmat ja ennakoitujen kassavirrat sekä selvitykset niiden markkinavaikutuksista. Palvelukeskuksia ollaan perustamassa ilman minkäänlaisia selvityksiä niiden kustannuksista.

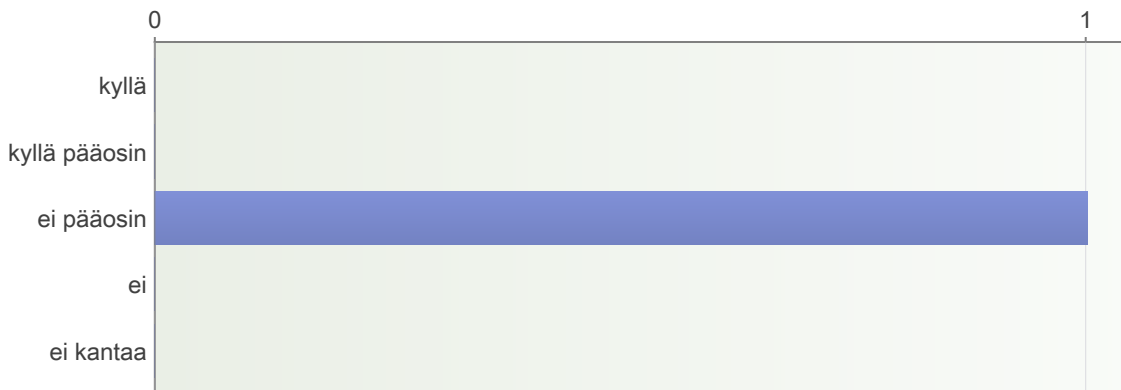
Palvelukeskuksia koskevat säännökset rajoittavat liikaa maakunnan oikeutta päättää tukipalvelujen tuototavasta ja veisi päätöksenteon kauas käyttäjistä. Maakunnalla olisi yhtiöiden palveluiden käyttövelvollisuus mutta vain rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa niiden sisältöön. Epäselväksi jää myös maakuntien omistajaohjauksen rooli ja suhde valtionohjaukseen. Epäselväksi jää yhtiöiden hallitusten yhtiöoikeudellinen asema.

Tiedonhallinnan ja tietohallinnon valtakunnallisen ohjauksen tulee keskittyä ohjaamaan kansallisesti palveluiden laadun, vaikuttavuuden ja tasa-arvon parantamista. Tämä voi tarkoittaa käytännössä esimerkiksi valtakunnallisia palveluiden määrittelyitä sekä niihin pohjautuvaa raportointia ja tietojen analysointia.

Kehittämisen kontrollointi valtakunnallisella hyväksyntämenettelyllä tai keskusohjattu tukipalveluiden kehittäminen jähmettää maakunnallista toimintaa. Sen sijaan maakunnille pitää jättää liikkumavaraa toiminnan tarpeiden toteuttamiseen ICT:n keinoin. Lakiin ei tule kirjata ICT-palvelukeskuksen tehtäviä.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

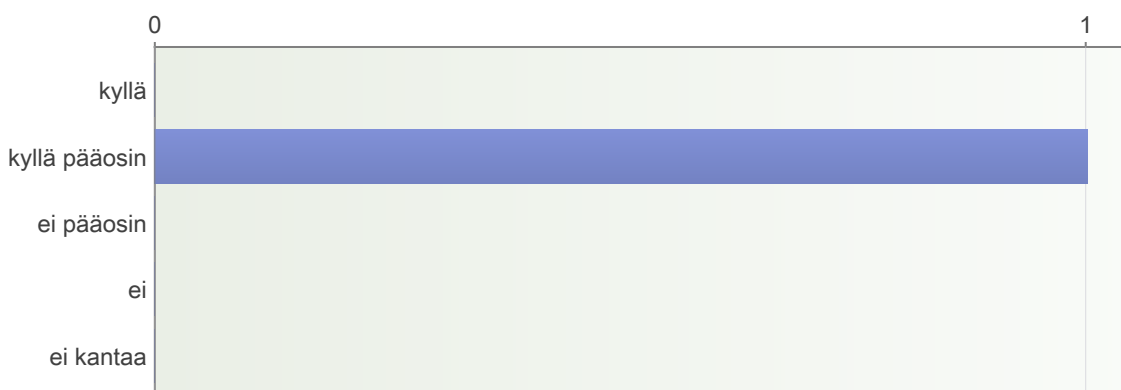


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- katso kohta 16 ja sieltä kohta 10 perustelut

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

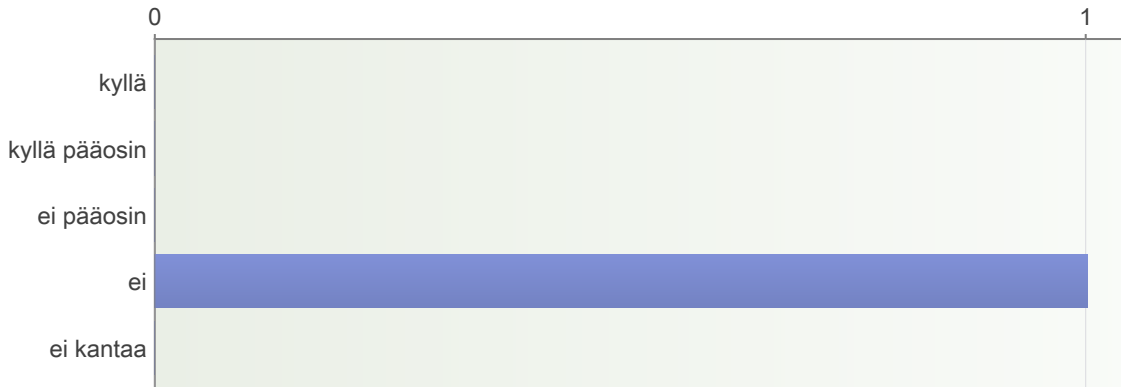


Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- katso kohta 16 ja sieltä kohta 11 perustelut

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

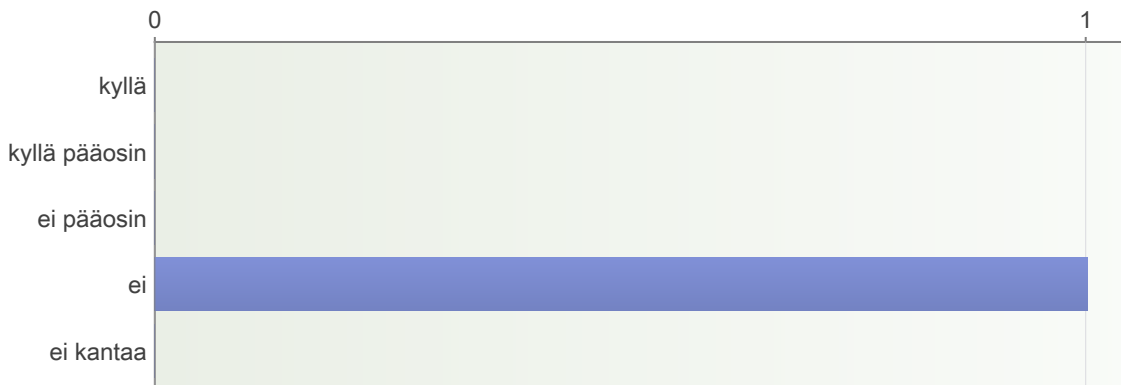


Avoimet vastaukset: ei

- katso kohta 16 ja sieltä kohta 12 perustelut

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudessa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

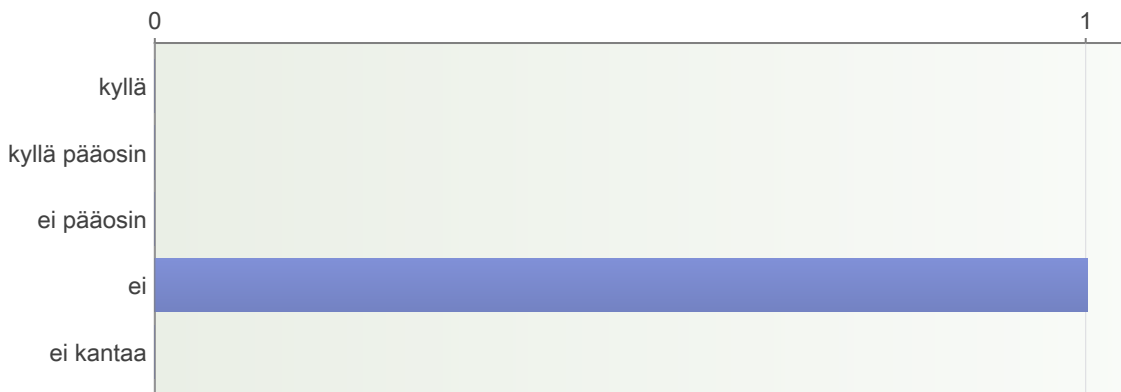


Avoimet vastaukset: ei

- katso kohta 16 ja sieltä kohta 13 perustelut

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

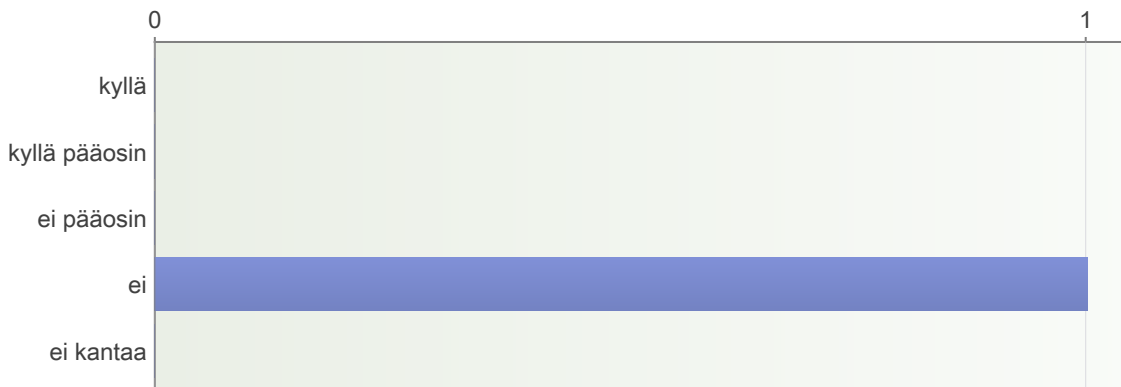


Avoimet vastaukset: ei

- katso kohta 16 ja sieltä kohta 14 perustelut

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: ei

- katso kohta 16 ja sieltä kohta 15 perustelut

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Kohta 10 perustelut:

Tässä on erityisen tärkeää korostaa sitä, että väestön tarpeella ei tarkoiteta yksittäisten henkilöiden subjektiivista tarvetta tiettyyn palveluun ja palvelun tarpeen arvion tulee perustua asiantuntija-arvioon. Terveyspalveluiden osalta tulisi korostaa lääketieteellistä hoidontarpeen arviota ja perusteita. Ainakin perusterveydenhuoltoa varten tulisi laatia vähintään maakunnalliset yhtenevät kriteerit hoidon tarpeen arvioon, koska muuten linjaukset ovat yhtä vaihtelevia kuin nykyjärjestelmässä. Tarvearvio palvelun saamiseen ei saisi olla vain yksittäisten asiantuntijoiden subjektiiviseen kokemukseen ja yksilökohtaiseen objektiiviseen arvioon perustuvaa. Tarvetta tulisi arvioida yksilöllisesti, oire- ja sairauskohtaisesti tiettyjen maakunnallisesti / valtakunnallisesti linjattujen käytäntöjen mukaan.

Yhtenevät palvelukokonaisuudet ovat perusteltuja, mutta tässä tulisi korostaa etenkin sanaa yhtenäinen hoidon- tai palvelun jatkuvuus. Tästä syystä ennen yhteistä kansallista potilas- ja asiakastietojärjestelmää ei tulisi paljon palveluita käytettäviä perusterveydenhuollon palveluita liittää laajaan valinnan vapauteen etenkin yksityisen sektorin osalta. Alkuvaiheessa yhtenevät palvelukokonaisuudet tulisi koskea vertikaalista integraatiota (peruspalvelut ja erityispalvelut). Tämä liittyy kiinteästi laajennettuun valinnanvapausmalliin. Ilman riittävää ja oikea-aikaista painottamista järjestämislain sisältöön ei varmasti saada luotua sellaista palvelujärjestelmää, mikä ei lisäisi perusteettomasti päällekkäisiä palveluita.

Sosiaalipalveluista suurin on jatkossakin tuotettava lähellä asiakasta. Hallituksen esitys on 4 §:n osalta perusteluiltaan osittain sekava. Toisaalta korostetaan asiakkaiden objektiivista yksilötason tarvetta, mutta toisaalta sillä ei tarkoiteta yksittäisten henkilöiden kokemaa subjektiivista tarvetta johonkin tiettyyn palveluun. Perustason palvelut on hyvä tuottaa lähellä asiakasta. Erityisosaamista ja harvemmin tarvittavia palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Tällä turvataan osaaminen, kalliiden palvelujen koneiden ja laitteiden järkevä käyttö. Saatavuudessa ja saavutettavuudessa on myös kiinnitettävä huomiota palvelujen toimivuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen. Lähikirjastossa voi olla digitaalisia palveluja, mutta ne eivät ole saavutettavissa tai hyödynnettävissä, jos niitä ei osata käyttää. Palvelun tarjonnan monipuolisuuteen tulee siten kiinnittää huomiota, jos eriarvoisuutta halutaan vähentää. Maakuntien reuna-alueilla tulee säilyttää lähipalvelut, kumipyörille ei voida näiden alueiden palveluita yksinomaan siirtää.

Vaikka pykälällä on tarkoitus turvata palveluiden läheisyyttä, se mahdollistaa myös erittäin pitkälle viedyn palveluiden keskittämisen väliin kriteereihin perustuen. Tietyn asteinen palveluiden keskittäminen on tarpeen kokonaiskustannustan hillitsemisen ja riittävien henkilöstöresurssien turvaamisen näkökulmasta. Maakunnan asukkaiden palvelujen saatavuuden kannalta olennaista on valinnanvapausmallin toteuttamista.

Kohta 11 perustelut:

Maakunnat voivat omien osaamisvahvuksiensa mukaisesti sopia siitä, miten ja missä palveluja tuotetaan siten, että maakuntarajat eivät muodosta esteitä tarpeen mukaisten palvelujen käytölle. Jos asiakkaan tarvitsemat palvelut on saatavissa liikenteellisesti tai muutoin paremmin naapurimaakunnasta, tämän on voitava toteutua vaivatta. Harvinaisempien erityispalveluiden osalta maakuntien yhteistyöllä vältetään kalliiden investointien kilpavarustelu sekä kilpailu erityisosaajista.

Maakunnan itsehallinnon näkökulmasta ei ole perusteltua, että valtioneuvostolla ja ministeriöllä on laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakuntien operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa. Valtioneuvoston toimivalta päättää yhteistyösopimuksista pitää poistaa selvästi itsehallinnon vastaisena.

Kohta 12 perustelut:

Luonnos laista valinnanvapaudeksi ei valmistunut samanaikaisesti järjestämislain kanssa. Tämä vaikuttaa olennaisesti annettavaan arvioon järjestämislaista.

Asiakaslähtöinen integraatio ei toteudu lakiesityksessä. Uudistuksen kokonaisuuteen liittyvät valinnanvapaus, monituottajamalli ja yhtiöittämisvelvoite vaarantavat integraation toteutumisen ja edellyttävät maakunnalta sellaista järjestämisosaamista, josta ei ole missään aiempaa kokemusta. Valtion ohjaus suhteessa maakuntiin olisi tiukkaa hallinnollista ohjausta.

23 §:n mukaan kaikki asiakas- ja potilastiedot tulee olla palvelun tuottajan käytettävissä. Tässä perustellaan tietojen tallentamista valtakunnalliseen Kanta-palveluun. Kannassa olevat tiedot eivät ole sujuvasti ja nopeasti luettavissa nykyisissä ja paljon toisistaan eroavissa potilas- ja asiakastietojärjestelmissä. Kannasta tulee hakea tietoa erikseen ja harkiten. Varmuudella voidaan todeta, että Kantaan perustuva yhtenäisen tiedon hallinta ei turvaa hoidon jatkuvuutta ja yhteistyötä eri toimijoiden välillä nykyisellä tekniikalla. Se, että varmistettu palveluintergraation toteutuminen toimii, niin tulee luoda valtakunnallinen uusi ja yhteinen asiakas- ja potilastietojärjestelmä.

Monituottajamallissa integraation asiakaslähtöinen integraation toteuttaminen on haasteellista, kun nykyisessä palvelutuotannossa se ei ole ollut ongelmatonta.

Integraation toteutuminen palveluissa on jäänyt uudistuksessa vähäisemmälle huomiolle sen korostaessa valinnanvapautta ja lääkäriin pääsyä. Monituottajamalli poikkeaa alkuperäisestä ajatuksesta tuoda palveluntuottajat yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, nyt keskitytään enemmän tuotannon ja järjestämisen erottamiseen ja mallintamiseen. Järjestelmään tarvitaan useita monimutkaisia elementtejä tilaamiseen ja valvontaa ettei tuotantoon tule pelättyjä osaoptimoiteja. Onko kaikilla palveluntuottajilla samat aidot mahdollisuudet ja toisaalta velvollisuudet palvelutuotannossa. Miten tarpeellisen tiedon liikkuvuus turvataan palveluntuottajien kesken?

Runsaasti palveluja käyttävien asiakkaiden palvelujen yhteensovittamiseksi monituottajamallissa on ensisijaisen tärkeää, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen tietoturvallinen yhteiskäyttö on mahdollista. Keskeistä on myös, millä tavoin rakentuvat insentiivit potilaan valinnanvapaudesta palveluntuottajille. Tämä asiakasryhmä soveltuu huonosti kapitaatioperiaatteeseen. Säännösin tulee estää mahdollisuus osaoptimointiin ja tämän asiakasryhmän siirtämiseen julkisille palveluntuottajille.

Kohta 13 perustelut:

Ei ole perusteltua, että valtioneuvosto voi päättää maakunnan palvelurakenteesta tai uudistamisesta ja velvoittaa sekä ohjaa maakuntaa muutoksen toteutustavassa esim. laitospaikkojen vähentämisessä. Miten voidaan saavuttaa riittävä ja asianmukainen tieto maakunnan palvelurakenteen toimivuudesta valtioneuvostolle, niin että tällä perusteella aktiivin toiminnan ulkopuolinen taho voisi tehdä hyvinkin laajoja linjauksia maakunnan ohjauksessa. Tämä tarkoittaa nykytasolla sitä, että toisen kunnan hyvin toimiva palvelujärjestelmä ei välttämättä toimi naapurikunnassa erilaisten tarpeiden ja alueellisten erojen vuoksi.

Säännöksen mukaan valtioneuvosto voi päättää maakunnan palvelurakenteen kehittämisestä tai uudistamisesta, jos olemassa oleva palvelurakenne ei varmista palvelujen yhdenvertaista saatavuutta, laatua, vaikuttavuutta tai tuottavuutta. Säännös koskee vain julkista palvelutuotantoa, yksityinen jää sääntelyn ulkopuolelle. Jos sekä julkinen että yksityinen toimivat markkinoilla, miten vain toista voidaan lainsäädännöllä velvoittaa. Maakunnissa on riittävästi tietoa ja osaamista palveluiden arviointiin tämän säännöksen näkökulmasta. Maakuntien rahoitus perustuu valtiolta saatuihin verotuloihin ja asiakasmaksuihin. Antaako valtioneuvosto laajentaessaan maakunnan tehtäviä myös rahaa tehtävien hoitamiseen?

Valtion ohjausta ja tavoitteita tulee antaa vain laajoissa strategisissa linjauksissa, jotka ovat väestön kannalta keskeisiä tavoitteita ja joita se seuraa kuten väestön terveyserot, kustannusten kehitys palvelujen vaikuttavuustutkimukset eli sellaiset valtakunnalliset linjaukset, jotka takaavat maassa yhtenäisen terveys- ja

sosiaalipoliittisen linjauksen. Muuten maakunnilla tulee olla vapaus tuottaa palvelut. Kaikki valtiolta tuleva ohjaus tulee koskea kaikkia palveluntuottajia tasapuolisesti vastuut, veloitteet ja vapaudet yhteneväisesti.

Valtion ohjaus suhteessa maakuntiin olisi tiukkaa hallinnollista ohjausta. Maakuntien toteuttamassa palveluiden tuotantoa koskevassa ohjauksessa siirrytään perinteisestä hallinnollisesta ohjauksesta omistajaohjaukseen, sopimusohjaukseen ja markkinaohjaukseen. Integraation toteuttaminen tällaisessa kokonaisuudessa on erittäin haastellista ja hallinnollisesti monitasoista.

Kansainvälinen vertailu on osoittanut, että paikallinen ja alueellinen itsehallinto on tuottanut Suomessa laadukkaita sote-palveluja kohtuullisin kustannuksin. Yksityiskohtainen vuosittainen ministeriön ohjaus ei anna lisäarvoa asiakastarpeisiin vastaavien palveluiden innovatiiviseen kehittämiseen mutta vie menettelynä aikaa, joka pitäisi suunnata palveluiden kehittämiseen eikä valtion ja maakunnan keskinäisiin neuvotteluihin.

Valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden osalta ohjauksessa tulisi varmistaa tuottajien tasapuolinen kohtelu. Mikäli investointien ohjaus ulotetaan koskemaan maakuntien omistamia valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluntuottajia, ei tavoite yhdenvertaisesta kohtelusta ja kilpailuneutraliteetin varmistamisesta toteudu.

Sote-järjestämislain 19 §:ssä sekä maakuntalain 12 §:ssä käsitellään investointien ja tietohallinnon ohjausta. Toimiva valtion ohjaus maakuntien vastuulla olevaan tietohallintoon tulee mahdollistaa, mutta ehdotettu menettely on myös tietohallinnon ja ICT-investointien osalta epätarkoituksenmukainen. Malli uhkaa luoda toimivaltuuksiltaan epäselvän, tietojärjestelmäratkaisujen välttämätöntä uudistamista hidastavan hallintomenettelyn. Koska menettely kohdistuu ainoastaan investointivarauksiin, se ei varmista raskaasta hallintomenettelystä huolimatta käytännön tason kehittämistyön tai hyödyntämisen tasolle kohdistuvaa ohjausta. Tavoite vaikuttavan ja kustannustehokkaan toteutuksen varmistamisesta ja hyödyntämisestä ei toteudu.

Säädöksessä ehdotetaan valtioneuvostolle päätösvaltaa olemassa olevien tietojärjestelmien muuttamisesta ja uusien järjestelmien hankkimisessa noudatettavista vaatimuksista. Tilanne, jossa valtioneuvostolla on mahdollisuus tehdä maakuntia sitovia järjestelmien muuttamista koskevia päätöksiä, mutta järjestelmämuutoksien tilaavana hankintayksikkönä sekä järjestelmätoimittajan suuntaan sopimusosapuolena toimii maakunta tai niiden palveluntuottajat, on monessa suhteessa ongelmallinen.

Kohta 14 perustelut:

Tilaja-tuottajamallia kokeilleet kunnat ovat pääosin luopuneet mallista. Malli ei tuo uudistukseen mitään lisäarvoa, mutta hallintorakenne on monimutkainen ja lisää hallinnon kustannuksia. Eesityksen mukaan tuottamisesta vastaava maakunnan palvelulaitos on oikeudelliselta luonteeltaan itsenäinen julkisoikeudellinen oikeushenkilö, mutta palvelulaitoksen toiminnasta ja talouden reunaehdoista päättää maakuntavaltuusto. Maakunnilla on vastuu palveluiden saatavuudesta lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi palvelulaitokselle tuottamisvastuu tilanteissa, joissa markkinatilanteesta tai muista syistä johtuen syntyisi tilanne että lain mukaisia palveluja ei olisi saatavilla. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi tilanteessa, jossa tietylle alueelle palveluja tuottanut yritys lopettaa toimintansa eikä muita yrityksiä tai yhteisöjä ole tulossa tilalle. Jos kaikki toimijat toimivat markkinaehtoisesti, saattaa syntyä tilanne, että julkinen palvelulaitos hoitaa täysin reuna-alueiden palvelutuotannon ja yritykset ja yhteisöt tuottavat palveluita siellä, missä on paljon palvelunkäyttäjiä.

Järjestämistehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista sekä maakunnan palvelulaitosta koskeva sääntely kaventaa maakuntien mahdollisuutta päättää palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta organisointitavasta maakunnan erityispiirteet huomioiden. Järjestely synnyttää tarpeetonta päällekkäistä hallintoa ja hallintokustannuksia sekä heikentää maakunnan ja tätä kautta koko kansallisen ohjausjärjestelmän kykyä palvelutuotannon ohjaukseen. Lisäksi tulee huomioida, että maakuntien palvelulaitos on täysin uuden tyyppinen julkinen organisaatiomuoto, josta ei ole aiempia kokemuksia.

Maakunnan vastuulla olevan palvelutuotannon kaavamaiselle hallinnolliselle eriyttämislle lakiluonnoksen mukaisella tavalla ei ole esitetty selkeää syytä eikä vakuuttavia perusteluita. Maakunnan palvelulaitosta koskevat säännökset tulisi poistaa kokonaan.

Kohta 15 perustelut:

Luonnos valinnanvapautta koskevasta lainsäädännöstä on vasta tekeillä, joten on kokonaisuutta on vaikea arvioida.

Markkinaehtoisesti toimittaessa toiminnasta pitää syntyä myös katetta. Sosiaali- ja terveyspalveluissa aitoa kilpailua syntyy vain siellä, missä on palveluntarjoajia. Todellista valinnanvapautta voi käyttää vain siellä, missä on useita palveluntuottajia. Palveluntuottajat merkittäisiin tuottajarekisteriin. Heikoimmat asiakkaat eivät pysty käyttämään aidosti valinnanvapauttaan toimintakykynsä vuoksi.

Yhtiöittämisvelvollisuus näyttää nousevan lain pääkohdaksi ja unohtaa siten alkuperäisen ajattelun palveluiden laajasta integraatiosta ja riittävän "vahvoista harteista" kantokykyyn nähden. Nyt vaarana on, että mikään ei toiminnassa aidosti muutu, tulee vain hallinnollisia epäselviä portaita lisää ja kaiken kruunaa, että toimijat muutetaan yhtiöiksi. Yhtiön ajatellaan olevan ratkaisu, mutta mihin jäi hyvä johtaminen!

Entisten rajapintojen sijaan tulee uusia rajapintoja. Asiakas tarvitsee monituottajamallissa runsaasti palveluneuvontaa, jotta osaa toimia verkostossa. Kun johtaminen leviää useammalle toimijalla ja pienempiin osiin, kokonaisuuden koordinointi vaikeutuu.

Valinnanvapautta, jonka seurauksena yhtiöittäminen on, olisi voitu laajentaa myös muilla keinoilla, kuten palvelusetelijärjestelmän laajentamisella. Julkisen vallan käyttö yhtiömuodossa on ongelmallista.

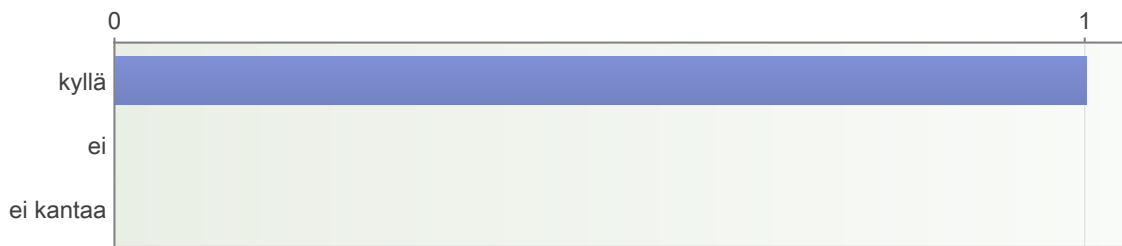
EU-kilpailuoikeudesta johdettu yhtiöittämisvelvollisuuden oikeutus, sitovuus ja laajuus on jatkovalmistelussa selvitettävä kiireellisesti ja perusteellisesti, jotta turhia rakenteita ei luoda riittämättömin perusteluin nyt väliaikaishallinnon aikana.

Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista:

Toiminnan turvaamiseksi myös kunnilla tulee olla mahdollisuus toimia tarvittaessa yhtiömuodossa palvelujen tuottajina, mikäli yhtiöittämisvelvollisuuden lopulta kuitenkin päädytään. Esitysehdotukseen sisältyvä ratkaisu, jossa kunnilta evätään mahdollisuudet perustaa tai omistaa valinnanvapauden piirissä olevia palveluita tuottavia yhtiöitä on kestävä, koska julkisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kaikki tuotannontekijät (omaisuus, henkilöstö ja osaaminen) ovat kuntien hallussa. Näin ei välttämättä ole yksityisten tai yhteisöjen kohdalla.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1



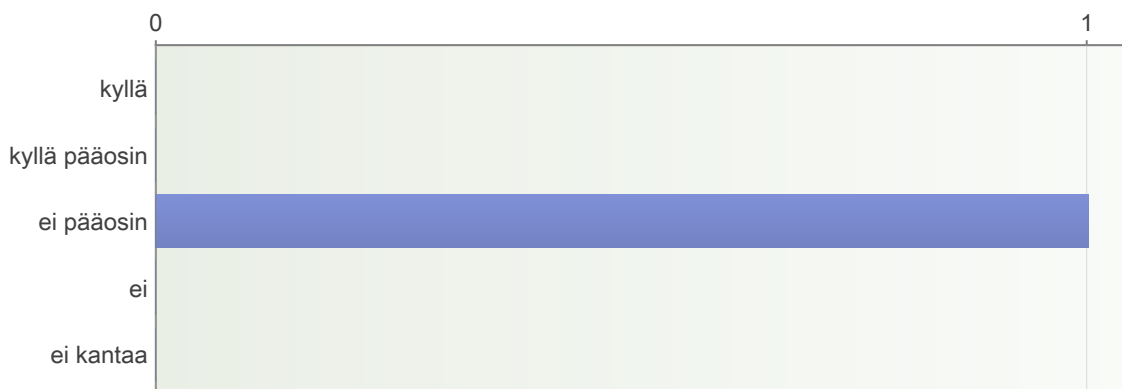
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

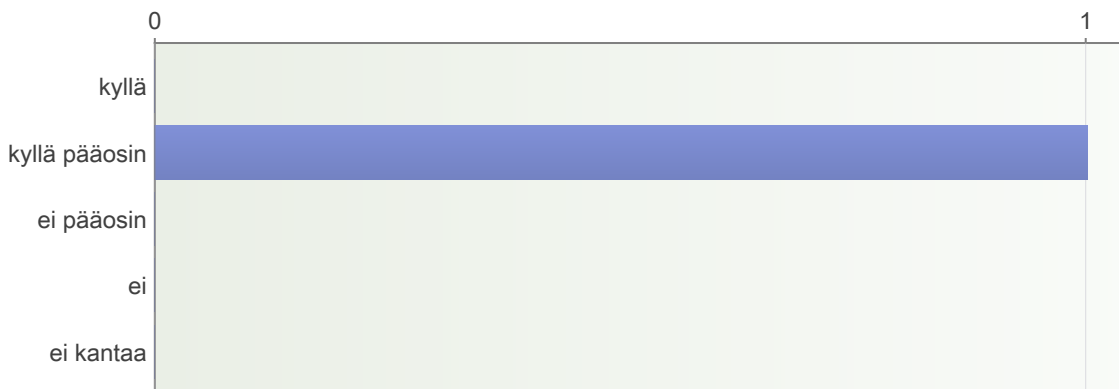


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- katso kohta 25 ja sieltä kohta 19 perustelut

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

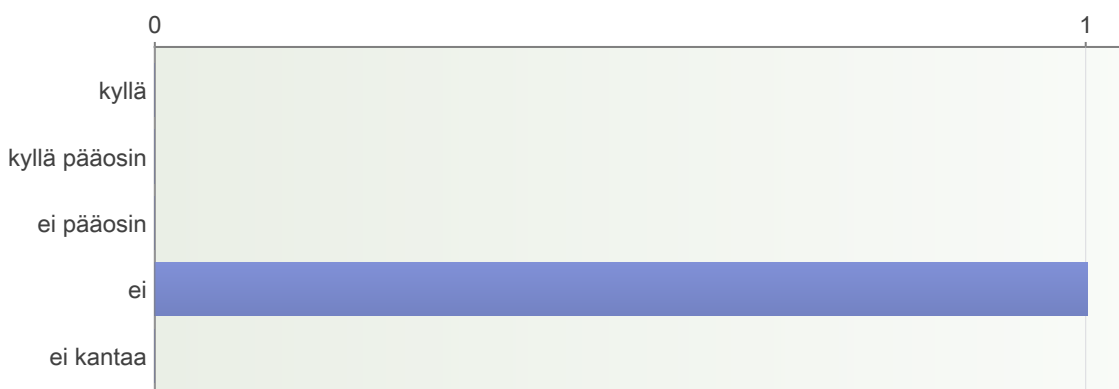


Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- katso kohta 25 ja sieltä kohta 20 perustelut

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: ei

- Voimaanpanolain 17 §:n perusteella näyttää siltä, että lainvalmistelun ensisijaisena intressinä ovat maakunnat: ”tarkoituksena on turvata maakuntien käyttöön niiden järjestämisvastuulla olevien tehtäviä varten tarvittava omaisuus ja toimitilat kokonaistaloudellisesti tehokkaalla tavalla.” Pykälän viimeisessä lauseessa asetetaan

tavoitteeksi ettei järjestelyillä vaaranneta rahoitusperiaatteen toteutumista kuntien vastuulle jäävissä tehtävissä. Hämeenkyrön kunnan mielestä lainkohdasta ilmenee selvästi maakunnan toiminnan ja talouden turvaamisen ensisijaisuus eikä julkista taloutta ja omaisuutta käsitellä tasapuolisena kokonaisuutena.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Hämeenkyrön kunta katsoo, että sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötärpeeseen.

Hämeenkyrön kunta katsoo, että omaisuudensuojiaan liittyvät asiat ja järjestelyt on otettava uuteen valmisteluun.

HTT, OKL Kauko Heuru on antanut Nokian kaupungille lausunnon kunnan perustuslaillisesta omaisuudensuojasta, jonka mukaan kuntien ja kuntayhtymien omaisuus on perustuslain suojan piirissä. Normatiivinen perustuslaillinen säännös joka tämän aseman luo, on perustuslain 121 §. Heuru katsoo, että tätä suojaa voidaan loukata vain lainsäädäntöteitse ja ainoan oikeussuojan antaa perustuslakivaliokunta, jonka tehtävänä on tutkia lakiehdotuksen perustuslainmukaisuus. Perustuslain 121 § on yleinen kunnallista itsehallintoa turvaava säännös, jonka perussanoma on se, että valtio ei voi puuttua edes lailla kunnallisen itsehallinnon ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon tai kunnan oikeushenkilöllisyyden merkityksettömäksi. Ominaispiirteistä ensimmäiselle sijalle Heurun mukaan nousee kiistatta omaisuus. Omaisuuden perustuslainsuojaa koskeva kysymys on vasta nyt nousemassa tässä mittakaavassa perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi. Heurun mukaan: ”kuntien ja kuntayhtymien omaisuuden täyttä korvausta vastaamaton omaisuudenotto olisi mitä selvemmin kunnallisen itsehallinnon perustuslaillisen aseman loukkaus. Yhteen nivottuna (2/3 kuntien tehtävistä) kysymyksessä olisi kunnallisen itsehallinnon murtaminen ja koko suomalaisen oikeusjärjestelmän häpäisy.” Heurun mukaan omaisuudensuojaa loukkaavaa lakia ei ole mahdollista myöskään säätää poikkeuslakina perustuslain säätämisyjärjestyksessä.

Mikäli lainvalmistelussa edetään lakiluonnoksessa esitetyn ratkaisun pohjalta, tulee varmistaa, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa sote-kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla vähintään 5 vuotta, jotta kunnat voivat varautua ja valmistautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin.

Myös siirtymäkauden jälkeen laadittavat vuokrasopimukset ja muut sopimukset on määriteltävä laadittavaksi siten, että vuokrataso mahdollistaa laadukkaan ja ennakoivan kiinteistöpidon, investointien riskittömän toteuttamisen sekä omaisuuden arvon säilyttämisen.

Palveluverkon karsinta tulee tapahtumaan pääosin vuokrasopimuskauden aikana. Todellisen asiakastarpeen mukaisen palveluverkon muodostumista vaarantaa se, että siellä missä toimipisteverkko on tihein, on myös suurin päätösvalta.

Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta rahoitusperiaatteen mukaisesti. Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti esim. kohdennettujen avustusten muodossa. Avustusten rahoitusta ei kuitenkaan saa toteuttaa vähentämällä kaikkien kuntien yleistä valtionosuutta. Kiinteistöistä aiheutuvat

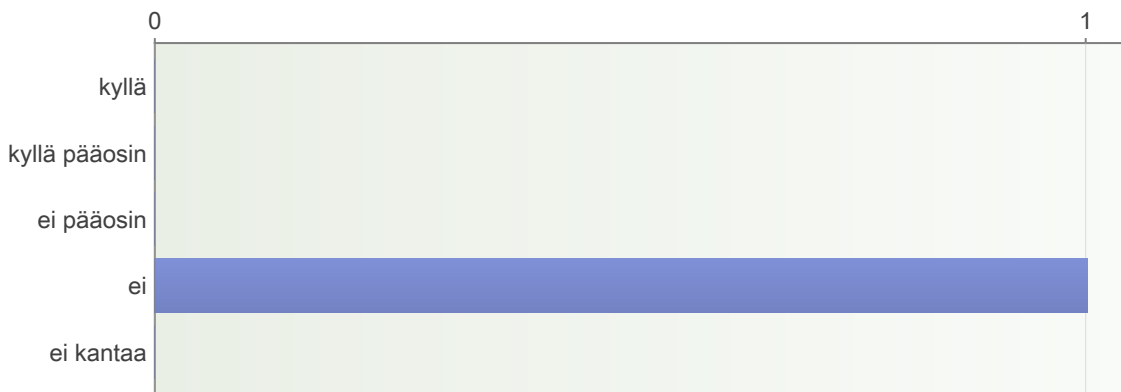
taloudelliset riskit tulee hajauttaa kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle.

Kunnan maankäytön kehittämisen ja elinvoimaisuuden varmistamiseksi olisi perusteltua, että kuntayhtymien maapohjat jäisivät kuntien omistukseen. Lakiesityksen tulisi mahdollistaa maapohjien ja alueiden jääminen kuntayhtymien/jäsenkuntien omistukseen sekä vuokraamisen maakunnille pitkäaikaisilla käyttötarkoituksella sidotuilla vuokrasopimuksilla.

Käyttämättä jäävien kiinteistöjen hallintaa ei tule luovuttaa valtakunnalliselle omaisuudenhoitoyhtiölle, vaan elinvoimatehtävän vuoksi tilanteessa on hyödynnettävä kuntien yhteisiä maakunnallisia yhtiöitä.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

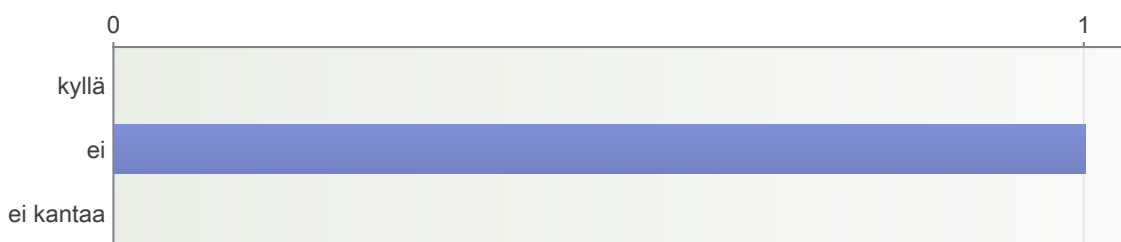


Avoimet vastaukset: ei

- katso kohta 25 ja sieltä kohta 23 perustelut

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: ei

- Käsillä oleva uudistus on historiallisen laaja ja vaativa kokonaisuus. Suurin osa uudistuksen toimeenpanosta tapahtuu vasta vuoden 2019 jälkeen. Toimeenpanolle on varattava riittävästi aikaa. Yhtiöittämiselle on varattava aikaa vuoden 2022 loppuun. EU-kilpailuoikeudesta johdettu yhtiöittämisvelvollisuuden oikeutus, sitovuus ja laajuus on jatkovalmistelussa selvitettävä kiireellisesti ja perusteellisesti, jotta turhia rakenteita ei luoda riittämättömin perusteluin nyt väliaikaishallinnon aikana.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Vastaajien määrä: 1

- Kohta 19 perustelut:

Väliaikaisella toimielimellä on laaja valmisteluvastuu mutta se ei voi käyttää kuntien päätösvaltaa. Kuntien ja valtion virkamiehistä muodostuvan väliaikaisen toimielimen asemaa ja päätöksentekoa tulee selkeyttää ja toimintaan on varattava riittävä rahoitus. Valmistelusta aiheutuvat kustannukset on korvattava kunnille täysimääräisesti, koska on kysymys uuden itsehallinnollisen hallinnontason luomisesta.

Lainsäädäntöä tulisi täsmentää siltä osin, miten väliaikaishallinnon päätösten valmistelu ja täytäntöönpano käytännössä hoidetaan esimerkiksi tukeutuen soveltuvin osin kuntalakiin ja nykyisten maakuntien liittojen hallinto- ym. sääntöihin.

Väliaikaishallinnon toimielimen jäsenet ovat sekä kuntien että valtion viranhaltijoita, joten yksiselitteisesti ei voitane todeta, että heihin sovelletaan lakia kunnallisista viranhaltijoista. Väliaikaisen toimielimen rahoitus on auki. Lähtökohtana näyttäisi olevan, että nykyinen työnantaja myöntää virkavapautta ja vapauttaa viranhaltijan maakunnan valmistelutehtäviin. Kaiken kunnissa tehtävän omaisuuteen, sopimuksiin, lainoihin ja henkilöstöön ja muuhun maakunnan tehtäviin liittyvän selvitystyön lisäksi valmistelussa on kysymys merkittävästä kustannuksesta.

Kohta 20 perustelut:

Valittu mekanismi eli liikkeenluovutus on kannatettava, koska järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy ko. yksiköistä maakunnille ja yksiköt lakkaavat toimimasta. Palkansaajan siirto kunta- ja valtiosektorilta maakuntiin tulee tehdä yhteneväisin perustein - oli kyse sitten sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen tai esim. maakuntien liittojen siirtävästä henkilökunnasta

Ammattijärjestöt ovat Hämeenkyrössä käsitelleet asiaa ja esittäneet, että kunnanhallitus huomioisi lausunnossaan seuraavaa:

”Uudistuksen valmistelussa tulee noudattaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa, joka taataan sillä, että kaikki alan henkilöstöjärjestöt ovat mukana palvelutuotannon suunnittelussa, kehittämisessä ja ohjauksessa. Henkilöstön edustajille on taattava riittävät vaikutusmahdollisuudet ja riittävästi aikaa muutostilanteiden valmistelussa ja toimeenpanossa.

Henkilöstön siirtymisessä maakuntien palvelukseen tulee noudattaa liikkeenluovutusperiaatetta ja työntekijät siirtyvät ns. vanhoina työntekijöinä mahdolliselle uudelle palveluntuottajalle.

Palkka- ja työehdot tulee harmonisoida työnantajan vaihdostilanteessa. Viime kädessä valtion on varattava riittävästi varoja tähän tarkoitukseen.”

Hämeenkyrössä 4.10.2016 pääluottamusmiehet Jyty, Juko, JHL, Tekniset, Tehy, Super

Kohta 23 perustelut:

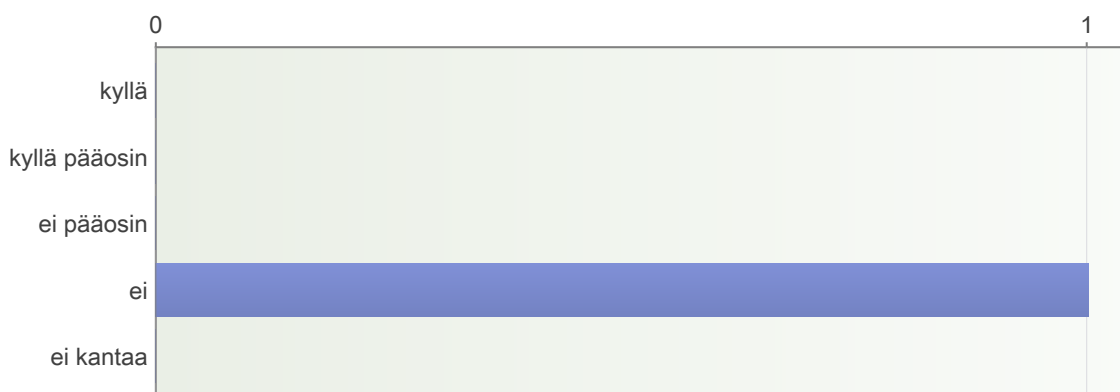
Verokattoa ei tule asettaa. Kuntien oikeus päättää veroprosentistaan kuuluu perustuslaissa turvattuun kunnalliseen itsehallintoon. Esitetystä mallista aiheutuu kunnille ongelmia, koska kuntien tulot laskevat esimerkiksi suhteessa kunnan vastuulla oleviin velkoihin (suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa merkittävästi). Tämä supistaa kunnan taloudellista liikkumavaraa kunnille jäävien tehtävien ja velkojen hoitamiseen. Oikeus päättää veroprosentistaan kuuluu perustuslaissa turvatun kunnallisen itsehallinnon ytimeen. Kunnan verotusoikeuteen puuttuminen merkitsee myös riskiä, että kunnille myönnettyjen lainojen korko nousee.

Lakiluonnoksessa kunnan oikeus päättää rajoitusaikanakin veroprosentistaan on sidottu päätöksen välttämättömyyteen kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi. Veroprosentin korottamista koskevia päätöksiä ei kunnissa tehdä maksuvalmiuden näkökulmasta vaan kunnan talouden kokonaistarkastelun perusteella. Maksuvalmiutensa kunta voi tarvittaessa turvata viime kädessä velkarahoituksella. Jos kunnan päätösvaltaa päättää veroprosentistaan kaikesta huolimatta rajoitettaisiin, tulisi kunnan oikeus poiketa rajoituksesta sitoa maksuvalmiuden turvaamisen sijasta siihen, että veroprosentin korottaminen on välttämätöntä kunnan toiminnan rahoituksen turvaamiseksi.

Vaikka uudistuksessa lähdetään siitä, että kenenkään nykyinen verotus ei nouse, verotuksellinen epätasa-arvoisuus pahenee. Kalleimman ja halvimman kunnallisveron ero on kasvaa noin 2,5 kertaiseksi, kun se nyt on noin 1,35ertainen.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

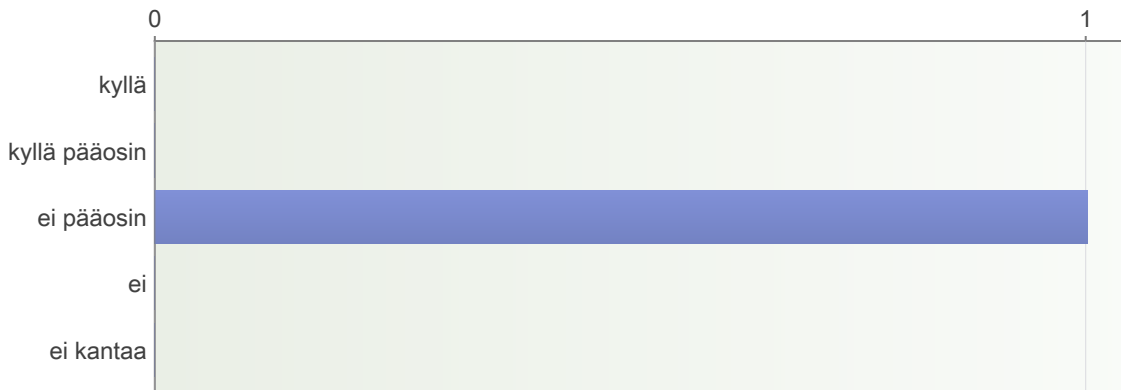


Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntien itsehallinnon kannalta on erittäin ongelmallista, että ne ovat miltei kokonaan valtionrahoituksen varassa. Valtionrahoitukseen perustuva malli on esitysluonnoksessa johtanut maakuntien aivan liian tiukkaan ja yksityiskohtaiseen valtionohjaukseen. Mikäli maakunnille halutaan turvata aito maakuntalain 2 §:n mukainen itsehallinto, se edellyttää maakuntien verotusoikeuden toteuttamista uudistuksen myöhemmässä vaiheessa. Tällöin muutos tulee tehdä valtionverotusta pienetämällä eikä siinä vaiheessa tule maakunnille antaa yleistä toimivaltaa.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

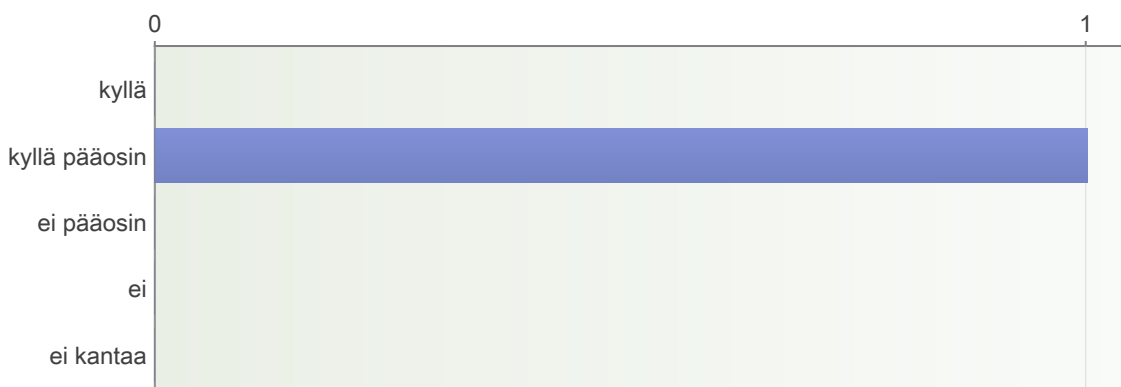


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kysymyksenasettelu osoittaa että lainsäätäjä tuntee enemmän huolta maakuntien talouden kantokyvystä kuin kuntien kantokyvystä. Maakuntien edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä ovat täysin riippuvaisia siitä, että maakuntien tehtävät, oma organisoituvapaus ja valtion rahoitus ovat tasapainossa. Maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla tulee turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Ristiriidassa tämän periaatteen kanssa ovat erittäin tiukat alijäämän kattamisen velvoitteet, arviointimenettelyn kriteerit sekä rahoituslakiin sisältyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

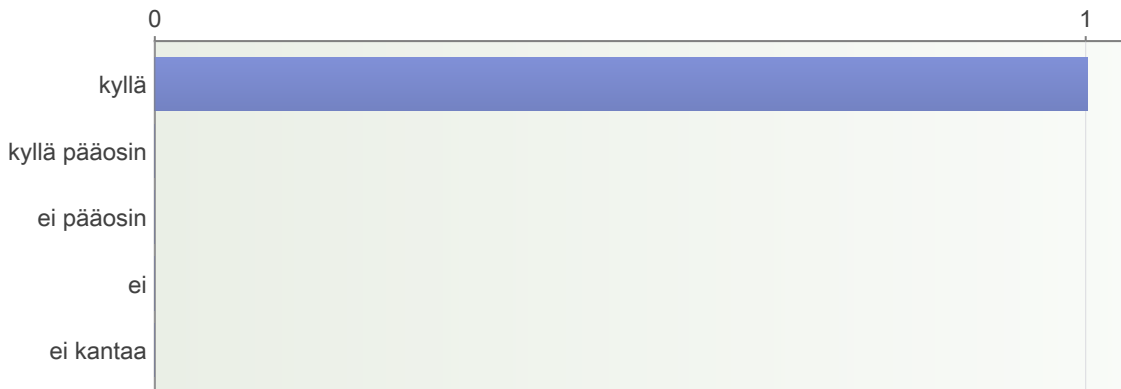


Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kriteerit sopivat yleiskatteellisen maakuntien rahoituksen jakamiseen niiden tehtävien osalta, jotka nyt lausuttavaan lakiesitykseen sisältyvät. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että päätökset siitä, miten valinnanvapaus ja monikanavarahoituksen purkaminen toteutetaan vaikuttavat merkittävästi lopullisen rahoitusmallin rakenteeseen. Ottaen huomioon hyte -kriteerien vähäisen merkityksen rahoituksen kokonaismäärään niiden määrytymisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset. Hyte-kertoimen painoarvoa maakuntien kokonaisrahoitukseen ei ole syytä lisätä, vaan suunnata sitä kuntien hyvinvointitehtävän kannustamiseen.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä

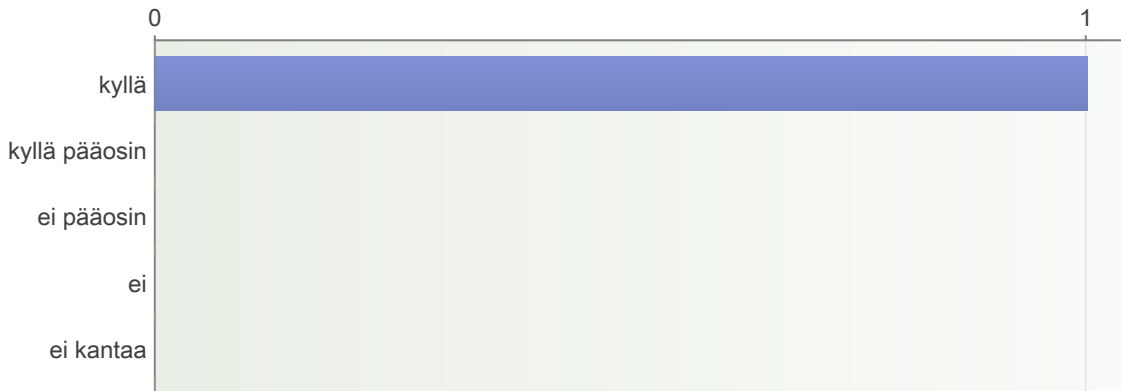
- Siirtymäaika on riittävän pitkä ja riittävästi porrastettu. Siirtyminen menoperusteisuudesta tarveperusteiseen, laskennalliseen rahoitukseen kannustaa maakuntia uudistamaan ja tehostamaan toimintaa. Tälle tulee antaa mahdollisuus siinä vaiheessa kun perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kustannukset tulevat viimein olemaan saman toimijan rahoituksen piirissä.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidätekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena?
(erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä

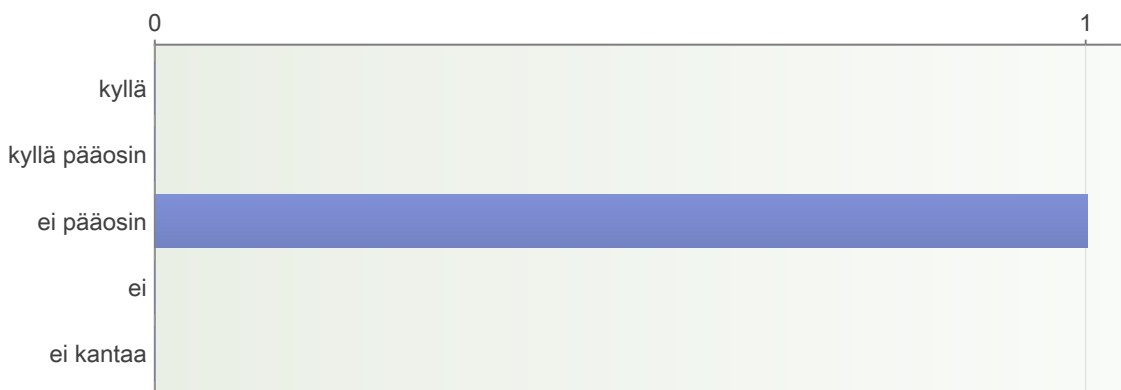
- Maakuntajaon muuttamisen edellytykset ja prosessi vastaavat pääosin kuntarakennelain mukaista menettelyä muutettaessa kuntajakoja. Uudelleenarvioinnin mahdollistavat menettelytavat on syytä olla olemassa.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

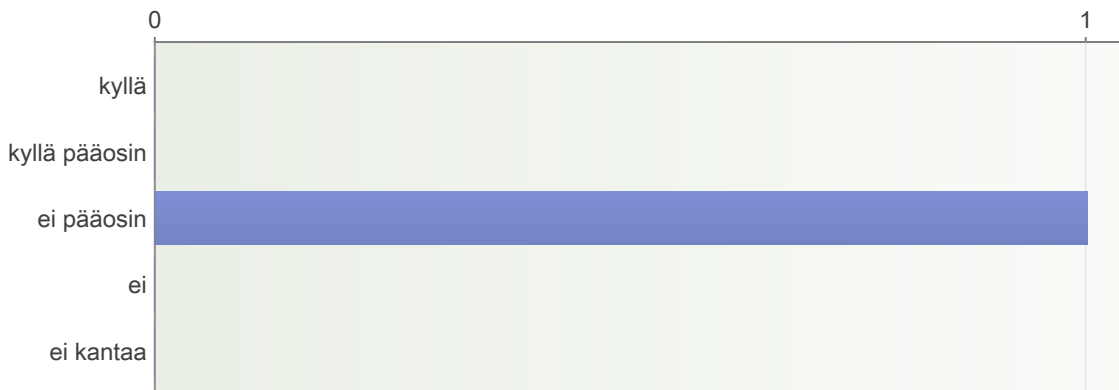


Avoimet vastaukset: ei pääosin

- katso kohta 35 ja sieltä kohta 33 perustelut

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen ohjattu rahoitus on tarpeellinen edistämistyön jatkuvuuden turvaamiseksi, mutta myöntämisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset. Vaikuttavuusnäyttö terveyden edistymisestä saadaan useinmiten pitkällä aikavälillä. Kriteereitä suunniteltuihin valtionosuuksiin tulee vielä tarkastella. Osa HYTE -kertoimissa käytettävistä indikaattoreista pohjautuu toimintatilastolliseen näkökulmaan eikä välttämättä kerro työn tuloksellisuudesta. Mittareilla, joilla pyritään vaikuttavuusnäyttöön tuloksen luotettavuus taas on keskeistä. Osaan indikaattorimittareista tieto kertyy viiveellä joka myös on ongelmallista. Tiedon keruun nopeuteen tulee kiinnittää huomiota. Tiedolla johtaminen korostuu. Maakuntien rahoituksessa tulee käyttää harkintaa siinä että HYTE rahoitus korvaisi tarveperusteisen rahoituksen, koska tulokset edistämistyöstä näkyvät viiveellä eivätkä siten voi korvata tarvekerrointa. Kannustus ehkäisevien palvelujen järjestämiseen ja yhteistyöhön kuntien hyvinvointityössä tulee kuitenkin huomioida myös SOTE:ssa.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- Kohta 33 perustelut:
Valtionosuusjärjestelmään tehtävät uudistukset tulee tehdä mahdollisimman neutraalisti kuntien kesken. Tässä suhteessa lainsäädäntö on hyvin puutteellista.

Kuntakohtaiset muutokset tulisi rajoittaa enintään 50 euroon/asukas. Esitetty +-100 euroa/asukas on liian suuri, sillä se vastaa kunnissa keskimäärin 0,59 tuloveroprosentin tuottoa ja Hämeenkyrössä noin 0,7 tuloveroprosentin tuottoa. On kohtuutonta, että kunnista riippumattomista syistä vaikutus tuloveroprosenttiin on näin suuri.

Hämeekyrön sote nettokustannukset 2014 olivat 3.446 €/asukas kun Pirkanmaan taso oli 3.578 €/asukas. Edullista kustannustasoa eivät selitä edullinen ikärakenne tai erot palvelutasossa, vaan oikea hoidon porrastus perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä. Siksi on kohtuutonta, että Hämeenkyrön kunnalta vähennetään 12,3 veroprosenttiyksikkön vähennyksellä enemmän verotuloja kuin kunta on itse soteen

käyttänyt. Maakunnan keskitasokustannusta edullisempien kuntien tulevalle taloudelle ei tule aiheuttaa maakuntauudistuksesta aiheutuvaa sopeuttamistarvetta, joka kohdistuisi vääjäämättä varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen.

Tässä vaiheessa kyse on kuitenkin kuntien valtionosuusjärjestelmän sopeuttamisesta maakuntauudistukseen. Tästä syystä kuntien valtionosuusjärjestelmästä on tulossa erittäin vaikeasti hahmotettava. Uuden järjestelmän valmistelu tulee aloittaa heti.

Kunnan taloutta tulisi tarkastella kokonaisuutena eikä yksittäisten rahoitusrakenteiden muutosten kautta, jotta saadaan kattavampi kuvata tulevaisuuden kunnan talouden selviytymisen edellytyksistä.

Valtionosuusjärjestelmän tarkoitus kuntien välisten erojen tasaamisesta muuttuu maakuntauudistuksesta aiheutuvien ja kuntiin kohdistuvien vaikutusten tasaamiseen. Ei ole perusteltua, että ”voittajien voittoja rajoitetaan” ja tappiota kärsivien ”tappioita lievennetään”, koska voittajia näyttäisivät olevan tähän asti kalliisti ja tehottomasti toimineet kunnat.

35. Vapamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta:

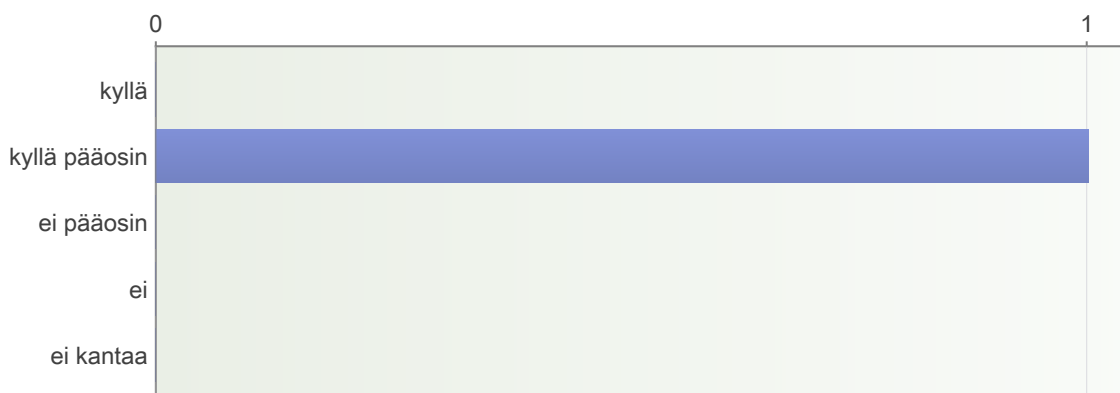
Kuntien kanssa toteutettavaan hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvät palvelukokonaisuudet tulee määritellä SOTE alueelle, jotta hyvät mallit, joita monet kunnat ovat jo toteuttaneet voidaan turvata.

Erityispalvelujen turvaaminen ja niiden järkevä käyttö puoltaa sijoitusta SOTE alueen organisaatioon. Nykyisin kunnat tekevät yhteistyötä myös koulutuskuntayhtymiin eikä resurssit ole yksinomaan kunnan omassa käytössä. Koulutuksellisuus ja kollegiaalinen tiedonvaihto puoltaa erityisasiantuntijoiden yhteistä organisaatiota.

Koulukuraattorien ja -psykologien siirto maakunnalle on perusteltua. Pienemmissä kunnissa heiltä puuttuu lähes kokonaan kollegiaalinen tuki. Toisaalta he olisivat myös maakunnan linkki koulun puolelle. Pienten kuntien oppilashuollon työntekijät ovat nyt aika yksin, isompi työyhteisö olisi hyvä ja toisi laajempaa näkemystä. Sijaistukset hoituisivat myös paremmin. Samoin koulupäivien (190) ulkopuolinen työaika voitaisiin käyttää nykyistä huomattavasti tehokkaammin, eli he voisivat tehdä muuta kuin oppilastyötä tuolloin.

38. 36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Esityksessä on lähdetty siitä rajauksesta, että rahoitus maakuntien toimintaan kerätään kokonaisuudessaan valtion verotuksen kautta. Lähtökohta on ongelmallinen maakuntien itsehallinnon sekä järjestelmän

kannustimien kannalta. Kannustimilla on merkittävä rooli toiminnan tehostamisessa, jota uudistuksella tavoitellaan. Jos valtio ulosmittaa kunkin alueen aikaansaaman tehokkuushyödyn pois alueelta itseltään, alueella ei ole kannustimia tehostaa toimintaansa. Siltä osin, kun rahoitus päädytään keräämään valtion verotuksen kautta, valtionveron veroperusteisiin esitetyt muutoksia voidaan pitää perusteltuina. Ehdotus verokaton asettamisesta kunnille on kuitenkin kestävä kunnallisen itsehallinnon ja tulevaisuuden kunnan rahoituksen kannalta. Jos veroprosentteja uudistuksen yhteydessä leikataan 12,30 prosenttiyksiköllä vuonna 2019, tärkeää on siirtää kunnallisverotuksessa tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Näin kuntien tuloveroprosenttien tuotto (ns. efektiivinen veroaste) vastaisi paremmin todellista tuottoa.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien veroprosenttien lakisääteinen alentaminen ja siihen liittyvä rajoitus päättää veroprosenteistaan vuosina 2019-2021 johtaa moniin ongelmiin (kts. kysymykset 23 ja 36). Kuntalain mukaan kunnan talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnat päättävät veroprosenteistaan käytännössä talousarvion teon yhteydessä ja mitoittavat veroprosenttinsa siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi tulevat turvatuiksi.

Ehdotus kiinteistöveron säilyttämisestä puhtaasti kunnallisena verona on hyvä. Kiinteistövero on paikallisiin tarpeisiin perustuva tapa rahoittaa paikallisia julkisia palveluita. Positiivisena voidaan pitää myös sitä, että kuntien oikeus yhteisöveron tuottoon säilyy. Kuntien saamat yhteisöverotulot toimivat kannustimena kunnan elinkeinopolitiikan kehittämisessä.

Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita joissa varainsiirtoverotus aiheuttaa lisäkustannuksia kiinteistöomaisuuden muutoin tarpeellisissa uudelleen järjestelyissä. Voimaanpanolaissa ehdotetaan säädettäväksi, että varainsiirtoverotuksessa ei syntyisi veroseuraamuksia siirrettäessä kuntayhtymät varoineen ja velkoineen voimaanpanolaissa tarkoitetulla tavalla maakunnille ja näiden varojen siirtyessä edelleen voimaanpanolaissa tarkoitetulle valtakunnalliselle osakeyhtiölle. Kunnat joutuvat uudistuksen seurauksena siirtämään kiinteistöjään vastaavasti omistamiinsa yhtiöihin kuntalain yhtiöittämisveloitteen perusteella ja lisäksi kunnilla on muutoin tarpeen järjestellä kiinteistöomistuksiaan maakuntauudistuksen johdosta. Kuntien ja kuntayhtymien omistamien kiinteistöjen järjestelyitä ja yhtiöittämisistä tulee kohdella uudistuksessa varainsiirtoverotuksessa samalla tavoin. Voimaanpanolakiin tulee sisällyttää kuntien kiinteistöomaisuuden osalta vastaavat varainsiirtoverovapautta koskevat säännökset, joilla varmistetaan, ettei kunnille tai niiden yhtiöille synny varainsiirtoveroseuraamuksia siirrettäessä maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattavia kiinteistöjä velkoineen kunnallisiin yhtiöihin. Muussa tapauksessa syntyvät varainsiirtoverokustannukset olisi huomioitava määriteltäessä kiinteistöjen vuokria.

Esityksessä ei ole käsitelty uudistukseen liittyviä arvonlisäverotuksen kysymyksiä. Kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen on kuitenkin sitoutunut satojen miljoonien eurojen edestä arvonlisäveroja, jotka ovat tähän asti saatu kunnissa palautuksina. Arvonlisäverotuksen yleisten säästöjen johdosta ainakin osa näistä palautuksista joudutaan uudistuksen seurauksena palauttamaan Verohallinnolle omaisuutta siirrettäessä maakunnille tai esimerkiksi kuntien yhtiöihin. Uudistuksen seurauksena kunnille syntyvät arvonlisäverokustannukset on huomioitava rahoituslaskelmissa. Siltä osin, kun kustannukset liittyvät maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattaviin kiinteistöihin on kustannukset huomioitava vuokratasa määriteltäessä.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

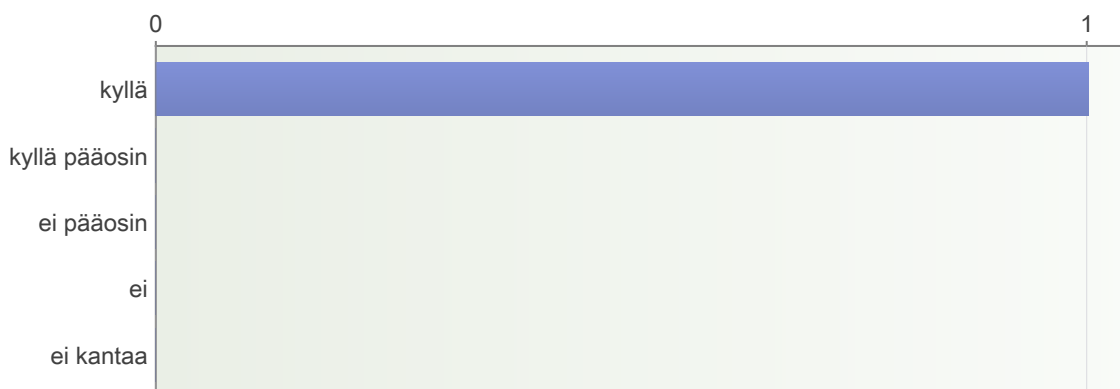


Avoimet vastaukset: kyllä

- Lakiesitysten mukaan perustettavien maakuntien henkilöstöön ehdotetaan sovellettavaksi kuntasektorin työ- ja virkasuhdelainsäädäntöä, joka muuttuu koskemaan myös maakuntia. Muun muassa yhteistoiminnan ja viranhaltijan palvelussuhteen ehtojen osalta säätelyn taso pysyy siis samana. Hallituksen 5.4.2016 linjauksen mukaan KT on jatkossa kuntien ja kuntayhtymien lisäksi myös maakuntatyönantajien edunvalvoja. Lisäksi kunta- ja maakuntakonsernin osakeyhtiöt voivat valita työnantajajärjestökseen Kunta- ja maakuntatyönantajat KT:n. Lakiehdotus on tältä osin tarkoituksenmukainen.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1



Avoimet vastaukset: kyllä

- Maakuntien ja maakuntien palvelulaitoksen eläkevakuuttajaksi ehdotetaan Kuntien eläkevakuutusta Kevaa. Konsernin yritykset voivat vakuuttaa Kevassa.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Vastaajien määrä: 1

- Ammattijärjestöt ovat Hämeenkyrössä käsitelleet asiaa ja esittäneet, että kunnanhallitus huomioisi lausunnossaan seuraavaa:

”Uudistuksen valmistelussa tulee noudattaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa, joka taataan sillä, että kaikki alan henkilöstöjärjestöt ovat mukana palvelutuotannon suunnittelussa, kehittämisessä ja ohjauksessa. Henkilöstön edustajille on taattava riittävät vaikutusmahdollisuudet ja riittävästi aikaa muutostilanteiden valmistelussa ja toimeenpanossa.

Henkilöstön siirtymisessä maakuntien palvelukseen tulee noudattaa liikkeenluovutusperiaatetta ja työntekijät siirtyvät ns. vanhoina työntekijöinä mahdolliselle uudelle palveluntuottajalle.

Palkka- ja työehdot tulee harmonisoida työnantajan vaihdostilanteessa. Viime kädessä valtion on varattava riittävästi varoja tähän tarkoitukseen.”

Hämeenkyrössä 4.10.2016 pääluottamusmiehet Jyty, Juko, JHL, Tekniset, Tehy, Super

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää selvästi nykyistä enemmän huomiota koko julkisen sektorin taloudellisiin toimintaedellytyksiin, ei vain muodostettavan maakuntahallinnon toiminnan turvaamiseen. Valmistelu on keskittynyt liikaa vain järjestämisvastuun vastaanottavaan tahoon, vaikka kunnallishallinto on jatkossakin ainoa paikallisen demokratian taso. Uudistuksen seurauksena kuntien tulorahoitus jää alle puoleen nykyisestä, mutta velkarasite nykyiselle tasolle. Rahoitusriski nousee merkittävästi ja investointien toteuttamisedellytykset heikkenevät. Vaarana on käyttämättömiin kiinteistöihin jäävät ylläpitokulut sekä taseen alaskirjaukset. Lisäksi toiminnan volyymin pieneneminen tukipalveluissa ja monissa hankinnoissa johtaa kuntien toiminnan tehokkuuden heikkenemiseen. Seurauksena tulee olemaan henkilöstöön ja palveluihin liittyvät sopeuttamistarpeet sekä verojen korotuspaineet. Taloudellisesti heikon kunnan on vaikea suoriutua sille jäävästä merkittävästä elinvoimatehtävästä sekä hyvinvoinnin edistämisestä. Paikallishallinnon, maakuntahallinnon ja valtionhallinnon toimintaedellytysten tasavertainen tarkastelu, suunnittelu ja seuranta on välttämätöntä kytkeä uudistuksen toteuttamiseen.

Hämeenkyrön kunnan kohdalla ensimmäisten koelaskelmien perusteella näyttäisi siltä, että sotien poistumisen johdosta menot vähenevät toimintakatteen pienentyessä 33 m€. Vastaavasti verotulot ja valtionosuudet vähenisivät 37,6 m€ eli 4,6 m€ enemmän kuin menot. Erityisen kohtuutonta tämä on siksi, koska sotien toimintamenot Hämeenkyrössä ovat samassa laskelmassa 32,3 m€ eli Pirkanmaan edullisimpien joukossa. Muutos ei tapahdu kerralla, vaan vaikutus rajoitetaan enintään 100 €/asukas mutta se ei muuta sitä tosiasiaa, että kalliit kunnat palkitaan ja edullisesti toimivia rangaistaan.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoritua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Monikanavaraituksen purkamiseen ja valinnanvapauslainsäädäntöön liittyvien ratkaisujen puuttuminen vaikeuttaa olennaisesti asian arviointia.

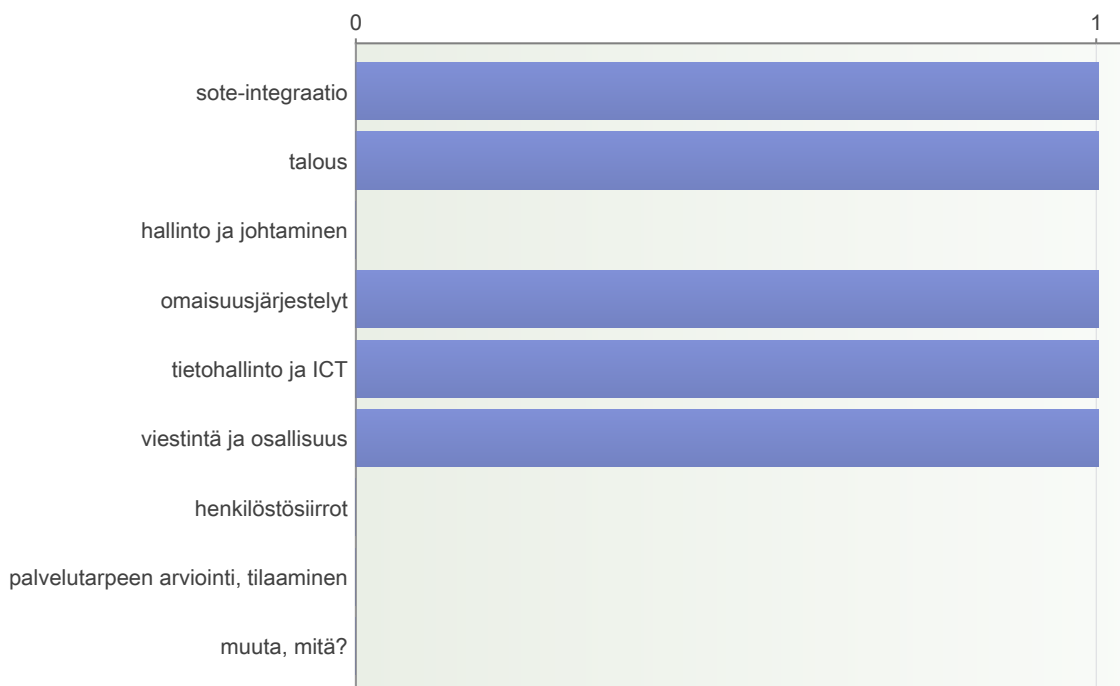
Tiukka ja byrokraattinen valtionohjaus, puuttuva verotusoikeus, rajoitut mahdollisuudet ottaa lainaa ja uudistuksen toimeenpanoon liittyvät kustannukset, joihin ei ole osoitettu eri rahoitusta hankaloittavat joka tapauksessa merkittävästi edellytyksiä selvitä lakisääteisten tehtävien hoitamisesta.

Kysymyksellä 27 kysyttiin onko maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoritua lakisääteisistä tehtävistä? Kysymyksenasetteluista ilmenee, että tehtävien vastaanottaja eli maakunta on ensisijainen intressitaho, jonka toimintaedellytykset on lainvalmiselussa haluttu turvata. Taustalla siintee toive kuntarakenteen harvenemisestä maakuntien perustamisen jälkeen.

Kuntaliitonkin lausuntopohjassa todetaan: ”Peruskuntien taloutta on esitysehdotuksessa käsitelty niukasti. Yksittäisiä peruskuntia joutuu suurten taloudellisten haasteiden eteen heikentyneen tulorahoituksen, kasvupaineiden ja investointitarpeiden vuoksi. Omavaraisuus heikkenee ja suhteellinen velkaisuus kasvaa, joissakin kunnissa voimakkaasti.”

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1



46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.